

دیلی قهفقاز

PDF4Kurd

دەزگای تووژینهوه و بلاوکردنهوهی موکریانى

● دىلى قەفقاژ

- نووسىنى: ليۆن تولستوى
- وهرگىرانى: ئەمىن گەردىگلانى
- نەخشەسازى ناووه: گۆران جەمال رواندى
- پىتچىن: محەمەد ئەمىن شاسەنەم
- بەرگ: ھۆگر سىدىق
- ژمارەى سپاردن: ٦٧٣ له ٢٠١١ دراوھتى
- نرخ: ٢٥٠٠ دىنار
- چاپى يەكەم ٢٠١١
- تىراژ: ١٠٠٠ دانە
- چاپخانەى رۆژمەلات (ھەولە)

زنجىرەى كىتەب (٥٧٣)

MUKIRYANI
هەموو مافىكى بۆ دەزگای موکریانى پارێزراوه
ESTABLISHMENT FOR RESEARCH & PUBLICATION
مەل پەر: www.mukiryani.com

ئیمەیل: info@mukiryani.com

(٢)

(كورتە رۆمان)

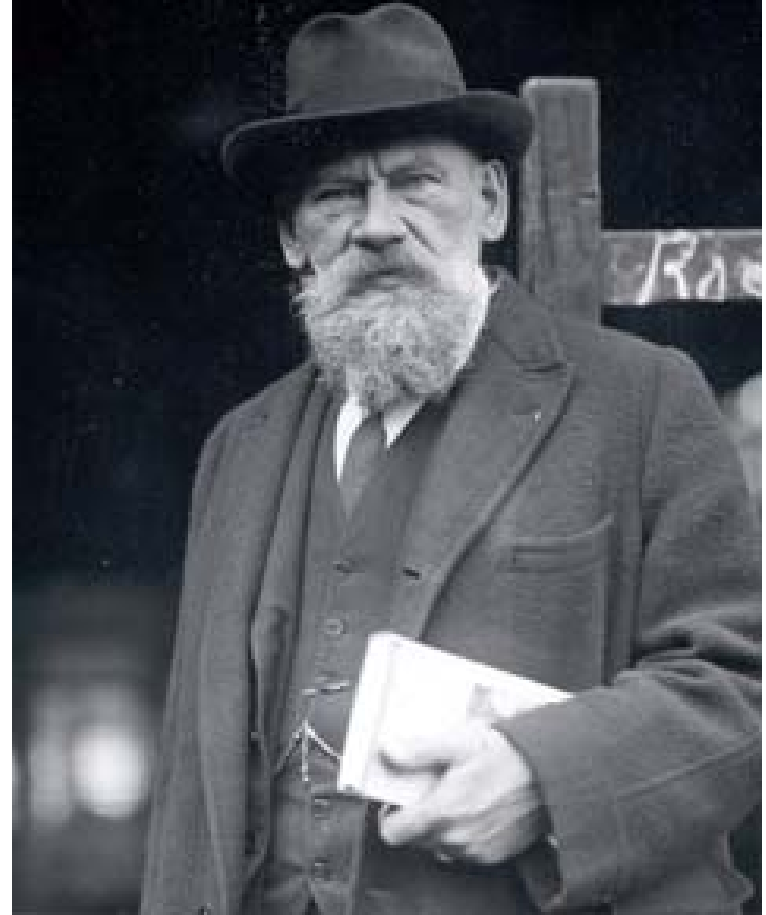
دىلى قەفقاژ

ليۆن تولستوى

وهرگىرانى

ئەمىن گەردىگلانى

ليۇن تۇلستۇي

به چوار بتلی گهوره قودکا رازابووه مائئاوایی له دۆستان و هاوقه تارانێ کرد.

له و کاتدا که ژیلین مؤله تی وه رگرت له قه فقاژ شه ر بوو. سه فهر و هاتوچۆ به ریگا و جاده کاندای له و سه روبه ندهدا زۆر دژوار و پرمه ترسی بوو. بۆ وینه ئه گهر که سیکێ رووسی له دهره وهی شار و له ریگا تووشی تاتاره کان بووایه ت به دلیان ده گرت و ئه و گیرانه ی یان ده بووه هۆی مه رگی و له ریوه ده یانکوشت، یان ده سه سه ریان ده کرا و په لکیشیان ده کرد بۆ به ندیخانه. بۆیه هیندی جار ئه گهر تا قمیک بیان ویستبایه یه کدوو چه وتوو جاریک بۆ شاریکێ تر سه فهر بکه ن، تا قمیک سه ربازی چه کدار له پاش و پیشی کاروانه که یانه وه ده رۆیشتن و پاریزگار بیان لێ ده کردن.

وه رزی هاوین بوو که ژیلین بریاری سه فهری دا و تا قمیک سه رباز و چه ند عاره بانه له پشت قه لاکه ئاماده راوه ستابوون، پاشان وه ریکه وتن. ژیلین به سواری ئه سه پ له پیش عاره بانه و سه ربازه کانه وه ده رۆیشت. ئه و کاروانه ده بوو بیست و پینج و یرست ریگا ببری جا ده گه یشته شوینی مه به ست. کاروانه که به شیوه یه کی ئارام و تایبه ت درێژه ی به رۆیشته که ی دها و هیندی جار سه ربازه کان راده وه ستان، هیندی جاریش تایه ی یه کیک له عاره بانه کان ده رده په ری یان تیک ده شکا، بری جاریش ئه سه پیک برستی لێ ده برا و ناچار ده بوون راوه ستن هه تا ده چه سایه وه و هیز و گوری ده هاته وه به ر. هه ربۆیه ئه وانه ی پیشه نگی کاروانه که بوون به ناچاری له

(۸)

ئه فسه ریکی ده وله مه ند له قه فقاژ خزمه تی ده کرد که ناوی ژیلین بوو.

له کاتی خزمه ته که یدا رۆژیک نامه یه کی له لایه ن دایکه به سال لاچوو ده که یه وه به ده ست گه یشت که ئه مه ناوه رۆکی نامه که بوو: «من پیر و که له لا بووم و له خودا ده پاریمه وه به ر له وه ی مه رگ به رۆکم پی بگری رۆله خو شه ویست و نازداره که م ببینم. کورپه شیرینه که م! تکایه وه ره وه بۆلام با دیداره وئاخر نه بم و جاریکێ تر چاوم پیت بکه ویت و خو ت به خاکم بسپیژه. هیوادارم دوا ی ئه وه بگه ریته وه سه ر ئیش و خزمه ته که ت و درێژه ی پی بده ی. له گه ل ئه وه شدا من کچیکی شو خوشه نگ و ژیر و ئاساییم بۆ دۆزیویه ته وه و دلنایم به دل ت ده بی و ژیا نی هاوبه شی له گه ل پیک دینی.»

ژیلین دوا ی خو یندنه وه ی نامه که خه یال هه لیگرت و له دل ی خو یدا گو تی: «به راستی وایه، دایکم زۆر پیر بووه و ئه گهر خو م بگنخینم و خه مساردی بنوینم له وانیه ئیتر چاوم پی نه که ویته وه و دیداره وئاخر بم، که وایه وا باشه هه رچی زووتر وه ری بکه وم و چاوم پی بکه وئ، له گه ل ئه وه شدا ئه گهر که چه که م که وته به ردل و زانیم ئافره تیکی وریا و باش و چاو کراویه زه ما وه ندی له گه لدا ده که م و ژیا نی هاوبه شی له گه ل پیک ده هینم.»

ژیلین دوا ی ئه وه ی به وردی بیری لێ کرده وه، چوو بۆ لای فه رمانده ری هه نگه که یان، مؤله تی لێ خواست و له کورپکی میوانیدا که

سهريان رادهوهستان تاكوو هاوريگانيان پشوو بدن و عارهبانگانيان چاك بكنهوه و ريگا بگرنهوه بهر.

ماوهيهكي له نيوهرو لادابوو بهلام كاروانهكهيان هيشتا نيوهي ريگاكي نهبرييوو. ههتاوي چلهي هاوين به قرچه و كولهكولي تاقهت پرووكيني خوئي برستي لي برييوون. تهپوتوز و گهرما واي لي كردبوون كه زور به دژواري دهياتتواني دريژه به ريگاكيان بدن و لهگهل نهوهشدا شوينيكي نهوتويان بهچاو نهدهكرد كه پهنا و سيهرهيك بيت و بتوانن وچانيكي لي بگرن و بهسینهوه. دهشتيكي قاقر و كاكبهكاي و ههتا چاو ههتهري دهكرد جگه له ناسويهكي دوور و بي سنوور هيچ نيسي و دار و باخيك بهدي نهدهكرا و تهنانهت دهون و بنچكه گيايهكيش وهبرچاو نهدههات.

له ناكاو ژيلين له پشت سهريهوه دهنگي كه رهنايهكي بيست و چاوهروان ما كه كاروانهكه پي بگاتهوه. لهو كاتهدا بيري كردهوه: «ياني دهبي زور چاوهري راوهستم ههتا سهربازهكان پيم دهگنهوه؟ يان بهبي نهوان دهتوانم به تهنيا دريژه به ريگاكه بدهم؟ نه نهسپهي كه له ژيرمدايه زور خوشبهز و چالاكه. بو وينه نهگهر بهو نهسپه غار بدهم و له ريگا تووشي تاتارهكان بم، بهم نهسپه گورج و خوشبهزه دهتوانم خوم له چنگيان دهرباز بكم؟...»

لهگهل نهوهشدا نهوه هروا دوودل و پارا بوو كه بو پيشهوه تيتهقيني يان نا؟ لهو كاتهدا نهيدتواني بريار بدات. كاتيگ چاوي له پشتسهري خوئي كرد، كاستيلن نهفسهري هاوريي و دوستي وهفادار

و خوشهويستي خوئي دي كه خهريكه پي دهگاتهوه. كاستيلن كه چهكي به شانوه بوو لي نزيك بووه و گوتي:

دهبي وهري بكهوين و لهوه زياتر رانهوهستين چونكه به هوي برسپيهتپيهوه نيتر هيز و برستمان لي براوه و گهرماش نهوه تهنگي بي هلهچنيوين و كراسهكهم له ئارهقهدا خووساوه و دهليي له ئاوت ههلكيشاوه. كاستيلن پياويكي قهلهوه و سوورهوول بوو و عارهقه زهنگول زهنگول به روومهت و لامليدا دههاته خواري. ژيلين دواي توزي بير كردهوه گوتي:

- تو تفهنگهكهت ناماده و پر گوللهيه يان نا؟

- بهلي پره.

- زور باشه كهوايه با بروين. بهلام دهبي بهلين به يهكتر بدهين به هيچ شيوهيهك له يهك هلهنهبرين.

دووبه دوو ملي رتيان گرت و بو پيشهوه غارياندا نهسپيان خسته چوارنال.

بهو شيوهيه ريگهي بيابانيان گرتهبهر و جاروبار ئاوريان بو دواوه دهدايهوه بهلام جگه له بياباني وشك و قاقر و پروتهن هيچ شتيكي ديكيه يان نهدهدي.

دواي نهوهي به جووت ماوهيهك رتيان بري له بيابانهكه تپهريين، له نيوان گرد و كيوهكاندا كهوتنه سهر ريگايهك. ژيلين به هاوريكهي خوئي گوت:

- وا چاکه بهو کيوه دا هه لگه پرين و به وردی چاویک له ده و روبه ر بکهین، له وانه یه تاتاره کان بۆسه یان نابیتته وه و کتوپر غافلگیرمان بکهن.

کاستیلین گوتی:

- چاو له کوئی بکهین؟ چاکتر وایه به پرتاو ریگه ببرین و کات به فیرۆ نه دهین.

ژیلین گوئی به قسه ی کاستیلین نه دا و گوتی:

- نا، تو ئه گهر ناتوانی به کيوه که دا هه لگه پری، له م خواره وه راوهسته و چاوه ری به هه تا من ده چمه سه رکيوه که و به وردی چاو له ده و روبه ر ده که م.

پاشان مامزه ی له ئه سپه که ی دا و به لای چه پیدا و به تیره شانی کيوه که دا وه سه ر که وت. ئه سپه که ی ژیلین له راده به ده ر گورج و خو شبه ز بوو: (ئو له نیو ره وه یه ک ئه سپدا هه لیبژاردبوو و به سه د رۆبل کرپیووی. هه رخو شی گرتبووی و رای هینابوو.) ژیلین گه یشته سه ر لووتکه ی کيوه که و کاتی هاتنه خوارئ ئه سپه که ی به پرتاو داگه را و وه ک با و بۆران به ره و نشیو پی پیوه نا. به لام هیشتا له هاوړیکه ی نزیک نه بوو بۆوه که له ناکاو سه ری به رز کرده وه و به ره و پرووی خو ی دیتی نزیکه ی سی سواری تاتاری راوه ستاون. ژیلین له گه ل دیتنی تاتاره کان سه ری ئه سپه که ی بو دواوه وه رسووړاند و به هه ردوو لاقی له لاته رافی ئه سپه که ی کوتا و بو دواوه تیی ته قاند. ئه سپه که شی که وته چوارنال و وه ک بای شه مال فری. تاتاره کان که دیتیان ژیلین سه ری ئه سپه که ی وه رسووړاند و

گه راپه وه، برووسکه ئاسا که وتنه شوینی. خرمه ی پی ئه سپه کانیان شاخ و پنده شتی خسته له رزین و ئاماده و چه ک له ده ست وه دووی که وتن. ژیلین له گه ل ئه وه ی هاواری له کاستیلین ده کرد چه که که ی ئاماده بکات. به سه ره ولیژیدا وه ک بای شه مال داده گه را و له گه ل ئه وه ی ئه سپه که ی به چوارنال غاری ده دا و ده تکوت به سه واوه ده فری، به ئه سپه که ی ده گوت: «ده ی به قوربانته بم له چنگ ئه و تاتارانه ده ربازم بکه، وریابه سه رسم نه ده ی و لاقته له که ندوله ند و به ردان نه که وی، بیتوو سه ره نگرئ بیت و بگیئی، قورمان به سه ردا ده کری و هه ردوو کمان له نیو ده چین. ئه گه ر دهستم به تهنه گه رابگا خوړاگری ده که م و قهت خو م به دهسته وه ناده م!»

به لام کاستیلین هه ر له گه ل دیتنی تاتاره کان، بی ئه وه ی کات به فیرۆ بدات سه ری ئه سپه که ی به ره و قه لا وه رگی راپه وه و بو دواوه تیی ته قاند. به راست و به چه پ قامچی له ئه سپه که راده کیشا و مامزه ی له لاته راف و پالووی ده کوتا و ده یویست هه رچو نیکه، خو ی له چنگی ئه و مه ترسییه ده رباز بکات. له نیو ته پوتوز و غوماردا ته نیا کلکی ئه سپه که ی دیار بوو.

ژیلین دیتی زور پیسی لی قه و ماوه و که وتوته بارودو خیکی پر مه ترسییه وه، کاستیلین تهنه گه ی له گه ل خو ی بر دووه و به شمشیریش هیچ به ره قانییه کی پی ناکری. به و هیوایه ی خو ی له چنگ تاتاره کان ده رباز بکات به خیراییه کی بی وینه و چاوه پروان نه کراوه وه غاری دا و ده یویست خو ی بگه یینتته لای سه ربازه کان. به لام کتوپر دیتی شه ش سواری تاتار سه ر ریگا که یان لی گرتوو ه. ده تکوت

ئەسپەكەى نىزەكە و بە ئاسماندا پادەخوشى، بەلام ئەسپى تاتارەكانىش لە ئەسپەكەى ئەو نەدەمانەو و وەك باوبۇران بە دوویدا دەهاتن. ویستی بۇ دواوہ بگەریتەوہ و سەرى ئەسپەكە وەرسوورپنى بەلام تىگەیشت خیراییەكەى ھیندە زۆرە كە وەرسووراندى سانا نىيە و زۆرىش ئەستەمە. لەگەل ئەوہشدا دىتى تاتارەكان زۆرى لى نىزىك بوونەتەوہ. يەككە لە تاتارەكان كە ریشكى سوورى ھەبوو و بە سواری ئەسپىكى شى لە پيش ھەمووانەوہ غارى دەدا بە رق و توورپییەوہ لیوى خۆى گەست و تەنگەكەى بۇ تەقە كەردن ئامادە كەردبوو.

ژیلین لە ژیر لیوہوہ گوتى: «ئىوہى شەیتان زۆر باش دەناسم. ئەگەر بە زیندوویى بگەومە دەستتان دەمخەنە سیاچالەوہ و بە قامچى ھەموو پیستی لەش و كاسەسەرم دەگوروین، كەوايە ھەرچۆنیکە دەبى خۆم دەریاز بگەم و بە زیندوویى خۆم بە دەستەوہ نادەم...»

بەلام ژیلین پیاویكى خریلانە و توندوتۆل بوو، زۆر گورج و شارەزایانە شمشیرەكەى لە كالان دەركیشا و لەگەل ئەوہى ئەسپەكەى وەك باوبۇران دەفرى، ھیرشى بۇ تاتارى ریشسوور برد. دیسان لەبەر خۆیەوہ گوتى: «یان تو من و ئەسپەكەم دەكووژى، یان من بەو شمشیرە تو دەكەم بە دوو كوتەوہ.»

چەند گوللەیان تەقاند و خوداوپراستان گوللەيەك بەر ئەسپەكەى كەوت و ئەسپەكەى ژیلین بە توندی گلا و لەسەر زەوى تخیل بوو.

ژیلینش كەوتە ژیر ئەسپەكە و لەگەل ئەوہى لاقيكى كەوتبووہ ژیر ئەسپە فيلەتەنەكە و بریندار بووبوو و نەیدەتوانى دەركیشى.

ژیلین بۇ دوايىن جار ھەولى دا لاقى خۆى لە ژیر ئەسپەكە دەركیشى و ھەستیتە سەرى، كە دوو كەس لە تاتارەكان گەیشتنە سەرى و خۆیان دا بە سەرىدا و ھەردوو دەستیان لە پشتەوہ شەتەكدا. كلاًو و جزمەكانیان لە پى داكەند و بە وردى گیرفان و باخەلى گەران، كاتژمیر و پارەكانیان لى ساند و ئەوى جل و بەرگى لەبەرىدا بوو شەقوشریان كەرد. ژیلین چاویكى لە پشتسەرى خۆى كەرد و ئەسپە خۆشەز و چالاكەكەى خۆى دى كە لەسەر لاتەنىشت كەوتبوو و بى ئەوہى لاقەفرتى بكات و ھەول بەدات بۇ ھەستانەوہ، كونىك لەسەر تەختى نیوچاوانى بوو و خوين لەویوہ فيچقەى دەكەرد و ھەتا مەترىكى دەورى خۆى بە خوين سوور كەردبوو و خەرىكەبوو دوايىن ھەناسەى دەكیشا و لە حالى گیانكەنشدا بوو.

ئەسپەكە ئیتر ھیزی لى برا بوو كە تاتاریك بە ھەلەداوان ھات، زینى ئەسپەكەى لى كەردەوہ و خەنجەرەكەى لە كالان دەركیشا و بى بەزەبییانە و زۆر بە دلرەقى گەرووی ئەسپە بەستەزمانەكەى ھەلبرى و ئاژەلى بەستەزمان دواى ماوہیەك ھەول و لاقەفرتى گیانى دەرچوو.

تاتارى ریشسوور سواری ئەسپەكەى خۆى بوو و تاتاریكى تر ژیلینى لە پاشتەركى ریشسوورەوہ سوار كەرد و بۇ ئەوہى نەكەوى توندوتۆل بە نیوقەدى تاتارى ریشسووریەوہ بەست و ھەموویان بەرەو كیوہكان تى ھەلگەران.

ژیلین بیئیختیار له سەر ئەسپه که هه‌ته‌که‌ه‌ته‌کی ده‌کرد و بۆنی ناخۆشی له‌شی تاتاره ریش‌سووره‌که‌ی هه‌له‌مه‌ژی و له‌گه‌ل ئەوه‌دا که سینگی به‌پشتی تاتاره‌که‌وه‌ نووسابوو هه‌ستی به‌هیز و گوپی ئەو پیاوه‌ بی‌په‌حمه‌ ده‌کرد و چاوی له‌ پشت ملی و قه‌ژه‌ نارێک و زه‌به‌که‌ی ده‌کرد که له‌ ژێر کلاوه‌که‌یه‌وه‌ هاتبووه‌ ده‌ری. ژیلین به‌ زه‌بری قۆنداخه‌ تفه‌نگ سه‌ری له‌ چه‌ند جیگاوه‌ شکابوو و خوین به‌ لامل و دهموچاویدا ده‌هاته‌ خوارێ و وه‌کوو په‌رده‌یه‌ک به‌رچاوی ته‌نیبوو، به‌لام چونکه‌ ده‌ستی توند شه‌ته‌ک درابوون نه‌یده‌توانی خوینی سه‌ر برژانگ و برۆی بسرێ و خه‌ریک‌بوون به‌ قه‌ژ و برژانگ و مژۆلیه‌وه‌ په‌قیتیه‌ی ده‌به‌ست، هه‌ستی ده‌کرد سات‌به‌سات به‌ هۆی شه‌ته‌ک‌درانه‌وه‌ ئێسکی ده‌ستی خه‌ریکه‌ ده‌شکین و ده‌ماره‌کانی ده‌په‌چرێن.

دوای ئەوه‌ی ماوه‌یه‌ک رێیان بری، له‌ کێویکه‌وه‌ به‌ کێویکی دیکه‌دا وه‌سه‌ر که‌وتن و پاشان به‌ودییوی کێوه‌که‌دا داگه‌ران و له‌ چۆمیک په‌رینه‌وه‌ و گه‌یشتنه‌ سه‌ر رێگایه‌کی ته‌خت و ته‌کوون.

ژیلین ده‌یویست ئەو رێگایانه‌ی پیندا ده‌روا به‌ نیشانه‌گه‌لێک دیاری بکات، به‌لام خوینی قه‌تماخه‌ به‌ستووی سه‌ر چاو و مژۆلی نه‌یده‌هیشته‌ هیچ‌کوئ ببینی و له‌ لایه‌کی‌تریشه‌وه‌ نه‌یده‌توانی ملی وه‌رسوو‌پێنی. ورده‌ورده‌ خه‌ریک‌بوو هه‌وا تاریک داده‌هات، ئەوان دیسان له‌ چۆمیک دیکه‌ په‌رینه‌وه‌، پاشان به‌ کێویکی دیکه‌دا هه‌ل‌زان و کاتیک له‌ گوند نزیک ده‌بوونه‌وه‌ ژیلین هه‌ستی به‌ بۆنی دووکه‌ل کرد و چه‌قولووری سه‌گه‌لی بیست. دوای ماوه‌یه‌ک گه‌یشتنه‌ نیو

گونده‌که‌ و له‌ ئەسپه‌کان دابه‌زین. مندالانی تاتار ده‌وری ژیلینیان دا و ده‌ستیان کرد به‌ هات‌وه‌او‌ار و زه‌نازه‌نا و ده‌رب‌پینی هه‌ستی شادی و بۆ ئەوه‌ی زیاتر هه‌ست به‌ شادی بکه‌ن ژیلینیان دایه‌ به‌ به‌رد و که‌یفیان به‌و رابواردن و به‌رده‌فرکییه‌ ده‌کرد.

پاشان تاتاریک بلاوه‌ی به‌ مندالان کرد و ژیلینی له‌ ئەسپه‌که‌ دابه‌زاند و تاتاریکی به‌هیز و قایم‌وقۆل و که‌له‌گه‌تی بانگ‌کرد و فه‌رمانیکی پێدا و ئەو تاتاره‌ زه‌لام و فه‌رمان پێ‌دراوه‌ که‌ سینگی پان‌وپۆری له‌ کراسه‌ کۆن و دراوه‌که‌ی وه‌دیار که‌وتبوو دوای وه‌رگرتنی فه‌رمان له‌ وشوینه‌ دوور که‌وته‌وه‌. زۆری نه‌خایاند ژیلین دیتی کابرای راسپێردراو به‌ دوو کۆلکه‌ داری به‌روو و قولف و قه‌رازه‌ی ئاسنین و کۆت‌وبه‌نده‌وه‌ هاته‌وه‌.

پاشان ده‌ست و لاقی ژیلینیان کرده‌وه‌ و ئەلقه‌یه‌کی درێژۆکه‌یان له‌ ده‌ست و لاقی کرد و بردیان بۆ هه‌ماریکی گه‌ور شێوه‌ و درگیان له‌سه‌ر گاله‌دا. که‌ پالیان پێوه‌نا و خستیانه‌ ژووری، ژیلین که‌وت به‌ زه‌ویدا و که‌ ده‌ستی له‌ ته‌رکی دیوه‌که‌ درا، تیگه‌یشت پێ له‌ په‌ینوپاله‌. خۆی له‌گه‌زدا و له‌ سه‌ر په‌ینوپاله‌که‌ له‌ تاوی ژانی جه‌سته‌ی و کوتران و شه‌که‌تی له‌و تاریکییه‌دا بیئیختیار که‌وت و خه‌یال هه‌لیگرت.

(۲)

ئەو شەوہ ژیلین بۆ ساتیکیش خەوی لئەنەکەوت. شەوگار کورت بوون و زوو تیندەپەرىن و تازە خەرىکبوو خەو دەچووہ چاوی بۆی دەرکەوت بوومەلئلی بەیانییە و ھەستا سەرپى و دەستی کرد بە گەرەکردنەوہی ئەو کونەى دیواری بەندەکە. دواى دەست ھەلگرتن لەو کارە چاوی بە دەوروبەرى خۆیدا گىرا و لە ھەموو بارىکەوہ لىکی دایەوہ.

چاوی بە توولەرىئەک کەوت کە بە تىرشانى کىوہکەوہ دیاربوو. ھەر لەوکاتەدا مالئىکی دى کە تاتارىک لەلای راستى دیوارەکەى راوہستابوو. لەبەر مالەکەش دوو پىرەدارى لىبوو و سەگىکی رەش لە بن دارىکیان وەرکەوتبوو. ھىندىک لەولاترىشەوہ بزنىک و چەند کاژىلەى چاوی پىکەوت دەلەوہران و کلکە قولەکەیان دەجوولانندەوہ. ژیلین بە وردى و بە شىوہیەکی ھەستىار ھەموو ئەو بارودۆخەى ھىنايە بەرچاوی خۆى و پاشان کچىکی شوخوشەنگ سەرنجى پراکىشا کە کراسىکی گولدار و پانتۆلىکی رەنگاوپرەنگى لەبەردا و جووتى چەکمەى ئاسايىی لە پىندا بوو. لەچکەيەکی تەنکی دابوو بە سەرىدا و دەبەيەکی مسىنى لە سەر سەرى دانابوو و بەرەو لایەک دەپرویشت و دەستى مندالئىکی تاتارى گرتبوو کە تووکەسەرى لە بندا تاشرابوو؛ خۆى کرد بە مالئىکدا کە لە پىشدا وەسفمان کرد. کاتىک کە ئەو کچە دەھاتە ژوورى، تاتارە ریش سوورەکە خەرىکبوو لەو مالە

دەچووہ دەرى. ئەو پىاوہ تاتارە کراسىکی ھەورىشمىنى لەبەردا بوو و کلاوىکی پىستە مەرى لەسەر نابوو و خەنجەرىکی زىوینى بە نىوقەدیدا ھەلواسىبوو، ئەو بە پىخاوسى ھەنگاوى دەنا و لەگەل ئەوہشدا کلاوىکی لەسەر نابوو کە لە دوو لاوہ لىوارەکەى داچۆرابوو، کە دیار بوو خۆى چاوپۆشى لەو گوى پۆشە شاراوانە کردبوو.

بە دەم رىگاوە پشتى دەستى خۆى بە ریشە خەنەبىيەکەیدا دەھىنا و ھەروا رىگای دەبرى. ئەو بە شىوہیەکی کتوپر بۆ خۆخلافاندن راوہستا و زۆر توورە و تۆسنانە فەرمانى بە کرىکارىک دا و لەو شوىنە دوور کەوتەوہ.

دوو ئەسپ کە دوو مىرمندال سوارىان بووبوون و دەیان بردن ئاویان بەدن، کەوتبوونە ھەناسەبرىکى و شەکەت و ماندوو یال و لامل و بەرزگىان لە ئارەقەدا خووسابوو. بەدواى ئەسپەکاندا چەند مندالى دىکەش کە تەنیا يەکی کراسىکیان لەبەردا بوو بە ھەلاتن دەھاتن و کە گەيشتنە بەر گەرەکە بە شىوہیەکی بازنەيى رىزىان بەست. ھىندىکیان دەستیان دا شوول و چىلکەى بارىک و دەیان کرد بە کونى گەرەکەدا. ژیلین لە نىو گەرەکەوہ ھاوارى لى ھەستا و مندالەکان توقىوانە پىیان پىوہنا و ھەلاتن. کاتىک ھەلدەھاتن چۆکیان لە ژىر ئاتەکی کراسە قولەکانیانەوہ وەدیار دەکەوت.

ژیلین زۆرى توونى بوو، جگە لە ئاو بىرى لە ھىچ شتىکی دىکە نەدەکردەوہ، لەوانەبوو سىوشکەى ھەلئى. گەرۆوى وشک و شک بووبوو. ئاخىرى بەخۆى گوت: «لانىکەم بۆ ئاگادار بوون لەو دۆخە

نالەبار و تالەم سەرئیکم لئەهەلینن و چۆرئیک ئاوم بدەنی!« لەو کاتەدا دیتی دەرگای هەمارەکه کرایەو و تاتاری ریشخەنەیی هاتە ژووری و تاتاریکی خریلانەیی رەش تالە بە چاوانی رەش و زیت و ریشئیکی تۆپەو بە دوایدا هات. تاتاری رەش تالە پوخساریکی بزەتیزاو و شادی هەبوو، کراسیکی شینی هەوریشمینی پەراویزگیراوی لەبەردا و خەنجەرئیکی گەورەیی زیوینی بە نئوقەدیدا هەلواسیبوو. جووتی کەوشی سووری لە پێستی کاژیلەیی لە پێدا بوو کە بە دەزووی تاییەت پاراڤووە و کلاوئیکی سپی و دریزۆکەیی لەسەر نابوو.

تاتاری ریشخەنەیی هاتە ژووری و توورە و دەخەزدارانە دەستی کرد بە دەربرینی وشەیی رەق و دانەدانە و لە ژێر چاویبەو وای چا و لە ژیلین دەکرد کە دەتگوت گورگی برسییە و لە بەرخیک رېچ بۆتەو و بەردەوام دەستی بە خەنجەرەکهیدا دەهینا و ئەمبارەوباری دەکرد. بەلام تاتاری رەش تالە بە پېچەوانەیی تاتاری ریشخەنەیی زۆر بە پرتاو چوو پێشی و بە توندی ددانی بەسەر یەکدا نا و لە ژیلین نزیک بۆو، بە توندی شانی ژیلینی گرت و لە ژێر لئووە بۆلەبۆلئیکی لئووەهات و مەعلووم نەبوو چی دەلئ، چاوانی گری شەیتانی و دلرەقییان لئەدەباری و ئاخری دواي هەولئیکی زۆر گوتی:

- دەی عورووس! دەی عورووس!

بەلام ژیلین سەری لە قسەکانی دەرئەچوو و گوتی:

- من توونیمە، چۆرئیک ئاوم بدەنی.

تاتاری رەش تالە بزەیهک نیشتە سەر لئووی و بە رِق و قینئیکی شەیتانانەو دووپاتی کردەو:

- عورووس چاکە. عورووس چاکە.

ژیلین بە لئو و دەستی وای نواند کە زۆری توونییە و دەبئ ئاوی بدەنی.

تاتاری رەش تالە ئاخری لئو تیگەیشت و دواي کیشانی قاقایەک سەری لە دەرگاگە برده دەرئ و هەرای کرد:

- هۆی کچئ!

دینا کچئکی سێزده سالان و ناسک و کز و بەژن زراو بە پوخساری ئەسمەر و پومەتی پان و چاوی رەش و گەشەو بە هەلەداوان هات بۆ لای کابرای تاتار، کچۆلەیهکی شوخ وشەنگ و ناسک بوو، سەرگۆنای سوور تا رادەیهک تاوہ سووت، کراسیکی شینی ئاسمانی لەبەردا بوو کە قۆلەکانی فشوفۆل و بەبئ کەمەرە بوو، سەردەست و دەوری ملیوانەکهیان بە زەری و قردیلەیی سوور بۆ پاراندبۆو. پانتۆلئیکی کۆن و چرچولۆچ و جووتی کەوشی ناشیرینی لە پێدا بوو. بەجئیی خەناوکه چەند دراوی قەلبيان کون کردبوو لە ملی کچۆلەیان کردبوو. سەری پرووت و بئ لەچکە و پەلکە دریزەکانی بە قردیلە و دراوی قەلبي پوووسی بۆ پاراندبۆو.

باوکی شتئیکی پئ گوت.

کچە بە هەلەداوان دوور کەوتەو و دواي تاوئیک بە دۆلکەیهکی تەنەکەو کە پڕ بوو لە ئاو گەرایەو. کاتئیک کچە ئاوہکەیی دایەدەست ژیلین، لەسەر چۆک بەرەو پرووی ژیلین دانیشت چاوی لە ئاوخواردنەوہکەیی بړی. بەجۆرئیک چاوی لە ژیلین بړیبوو کە دەتگوت

گومبەزى پىكھاتبوو. لەبەر درگای مالىك سى ئەسپ ئامادە و زىنكراو راگىرابوون كە مندالى تاتارەكان ھەوسارەكانيان گرتبوون. ژىلين چاوى بە تاتارى رەش تالە كەوت كە بە چاوى زەق و توورپەو ھە مالىكە ھاتە دەرى و بە ئامازھى دەست ژىليني بۆ لای خۆى بانگ كرد. تاتارەكەى دىكە بەردەوام پىدەكەنى و قسەى دەكرد بەلام ژىلين لە قسەكانى تىنەدەگەيشت، ديسان خۆى كردهو بە نىو مالىكەدا و ژىليني ش بە دوايدا چوو دەرى. ژىلين پىي نايە ھەتاغىكەو ھە كە دىوارەكانى قورپەسوخ بوو و لای ژوورووى دىو ھەكە بە پشتى و باليف و دەستەنوین و دۆشەكى ئەستور رازابوو ھە دىوارەكانى قالچەى گرانبايى و تفەنگ و دەمانچە و خەنجەرى كالان و مشتوو زىوینی پىدا ھەلواسرابوو، لە لایەكى دىوارەكە كۆماج ھەلكەوتبوو، كە ھىشتا خۆلەمىشى زستانی تىدا مابوو، تەركى ژوورەكەش كە بە كاگل سوواخ درابوو، لىباد و بەرەى لىراخرابوو و لەسەر ئەوانىشەو ھە فەرش و مافوورەى گرانبايى و جوان و نەخشىن راخرابوون و تاتارەكان بە پای پەتى لەسەرى دانىشتبوون كە برىتى بوون لە تاتارى ریشخەنەيى و تاتارى رەش تالە و سى كەسى دىكە كە ویدەچوو ميوان بن. ئەوان ھەموو پالیان بە دەستەنوین و پالەو پىشتەكانەو ھە دابوو و بە قامكە زبر و خواروخىچەكانيان پاروويان دەگرت و پۆن بە چنگ و پلياندا دەھاتە خواری و لەسەر مومجمەھەك كە پرپوو لە نان و نكشك و بىرەى تايبەتى تاتارى خەرىكى زگ لەو ھەراندن بوون و تامەزرۆيانە گووپیان بادەدا و پارووى گەورە گەورەيان ھەلمەقوت دەكرد.

چاوى لە ئازھەلىك دەكات. كچە بە شىو ھەكە دانىشتبوو كە شانە كز و پەقەكانى دەرپەرىبوو.

ژىلين دواى خواردنەو ھى ئاوەكە دۆلكەكەى دايەو ھە دەست كچەكە. بەلام كچە لە ترسانا و توقىوانە ھە داچلەكى و ھەكوو كارمامزىكى كىوى دەرپەرى و كشاىە دواو ھە كە باوكى بە دىتنى ئەو ترسانە كتوپرەى كچەكەى زەردەھەكى گرت و ديسان كچەى بۆ شوینىكى نامەلووم نارد. كچە دۆلكەكەى ھەرگرت و تىتەقاند، دواى تاوىك بە ھىندىك نانەو كە لەسەر تەختەھەكى دانابوو گەراپەو ھە لەبەر دەمى ژىلين دانىشت و ديسان چاوى تىبرى و ھەروا تىپا ما بوو.

تاتارەكان پۆيشتن و دەرگاكيان لەسەر ژىلين داخست.

دواى ماو ھەكى كورت تاتارىك كە زمانى رووسى نەدەزانی ھاتە پىشت دەرگاكيە و بە ژىليني گوت:

- ئەھا ئەرباب، ئەھا ئەرباب.

ژىلين ھىچى لىتەنەگەيى، تاتار دەرگاكيە كردهو ھە بە ئىما و ئامازە تىپا گەياند كە ھەستى و دەبى بچن بۆ شوینىك.

ژىلين كە كۆتوبەندى لە لاق كرابوو و نەیدەتوانى بە شىو ھى ئاسايى ھەنگاو ھەلبىتتەو ھە شەلەشەل و ھەلتەك ھەلتەك بە دوايدا دەرويشت.

لاق و قولپەى كوترابوون و زۆرى ئازار دەدا. دواى ئەو ھى بە دواى تاتارەكەدا لە ھەمارەكە ھاتە دەرى چاوىكى لە دەوروپىشتى خۆى كرد و بۆى دەركەوت كە لە گوندى تاتارەكان دەسبەسەر كراو ھە، ئەویش گوندىك كە لە چەند مال و مزگەوتىك و چەند

تاتاری پەش تالە ھەستا سەر پىچ و دەستوورى دا كە ژيلين لە سووچىك ھەلبەت نەك لەسەر فەرشەكە دابنیشين. ديسان خۆى چوو ھەرفەرشەكە پاوەستا و دەستی كردهو ھە ميوانداري كردهو ھە تاتارەكان.

كريكارىك كە ژيليني لە ھەمارە گەورە شيوەكەو ھينابوو كەوشەكانى لە پىچى خۆى داكەند و لەلاى كەركەرۆكەى درگاگەو ھە و لە پىزى كەوشەكانى دىكەدا جووتى كردهو و بىئەو ھەى كات بەفیرۆ بەدات چوو لە پال ئەربابەكەيدا دانىشت. ژيلين بە دىتنى ئەو خوارنە خۆش و بەتامانە دەمى ئاوى كردهو و تامەزرۆيانە چاوى لە موجعمەكە برىبوو.

دواى ئەو ھەى تاتارەكان نانى نيوەپۆيان خوارد ژنى خاوەن مال كە كراسىكى تايبەتى لەبەردا بوو پەپۆيەكى لەچكەشيوەى بە سەريدا دابوو ھاتە ژوورى و دواى ئەو ھەى نان و پىخۆر و موجعمەكەى كۆ كردهو ھە چكەكەى سەرى راستەوپاستە كردهو بە لوولینەيەكى ملبارىك لەسەر تيانەيەك دانە دانە ئاوى بە دەستى ميوانەكاندا كردهو دواى ئەو ھەى ھەموويان دەستيان شۆرد بە نيشانەى شوكرانەبژيرى دەستيان بەرز كردهو ھە بە شيوەى پەسى شوكرانەبژيريان بەجى ھيتا. پاشان يەكێك لە ميوانەكان لەگەل ئەو ھەى چاوى لە ژيلين برىبوو بە زمانى پوووسى دەستى كردهو بە قسە كردهو و گوتى:

- من ئاگادارم كە قازى محەممەد تۆى بە دىل گرتوو ھە . لەگەل ئەو ھەى بە قامكى ئاماژەى بە تاتارى ريشخەنەيى دەكرد .

گوتيشى: قازى محەممەدیش تۆى بە عەبدولمراد . كە تاتارە پەش تالەكە بوو. فرۆشتوو ھە كەوايە ئىستا ئەرباب و بژيوەدى تۆ عەبدولمرادە.

ژيلين ھەروا بىدەنگ بوو و مەتەقى نەدەكرد. عەبدولمراد لەگەل ئەو ھەى ئاماژەى بە ژيلين دەكرد و پىدەكەنى دەستى كردهو بە قسە كردهو و گوتى:

- سەربازى پوووس، زۆر چاكە سەربازى پوووس.

دىلمانج گوتى:

- ئەو دەستوورت پىدەدا كە نامەيەك بۆ مالى خۆتان بنووسى و داواى پارە بكەى، چونكە بە پارە ئازادت دەكا و ھەر لەگەل كەيشتنى پارەكە و ھەرگرتنى دەستبەجى ئازادت دەكات.

ژيلين دواى تۆزى بىركردنەو ھە گوتى:

- يانى بەراستى ئەو داواى پارەيەكى زۆرم لى دەكات؟

دىلمانج و تاتار پىكەو ھە سرتوخورتيكيان كردهو. دىلمانج گوتى:

- سى ھەزار سككە.

ژيلين ھاواری لى ھەستا: نا، من قەت ئەو پارە زۆرەم پى نادرى و دانى ئەو ھەموو پارەيە لە تواناى مندا نىيە.

عەبدولمراد كە پى و ابوو ژيلين لە ھەموو قسەكانى گەيشتوو ھەستا سەرىچى، لە پى دەستى لەيەك ھەلساوى و بە زمانى تاتارى و بە دەنگىكى بەرز كەوتە ئاخافتن.

دواى قسەكانى عەبدولمراد دىلمانج پرسىارى لە ژيلين كردهو:

- دەى تۆ چەندەت پارە بۆ ھەلدەسوورچى بىدەى؟

ژیلین دواى گت گرتنیک گوتى:

- پینج سهد رۆبل.

تاتارهكان دهستان کرد به قسه کردن و عه بدول مراد که رووی قسه ی له ریش خه نه یی بوو گوراندى به سه ریدا و که فى هه لخراند و له گه ل قسه کردنه که ی ئاوى دهمى ده پرتاند و نه ره و گوپه ی وه پرى خستبوو.

ریش خه نه یی که نیوچاوانی گرژ بوو بوو له بن لیوه وه منجاندی. سه رنجی دیلمانج هه مووانی بیده نگ کرد، پاشان رووی له ژیلین کرد و گوتى:

- پینج سهد رۆبل هه ر پاره نییه، ئه وه زور که مه. ئه رباب توی به نزیکه ی دوو سهد رۆبل له ریش خه نه یی کریوه و قازی محه ممه دیش ئه و بره پاره یه به عه بدول مراد قه رزداره و ئه ویش توی له باتی ئه و قه رزه پیداهه. که وابی له سی هه زار رۆبل که متر ناگونجی. بویه جوان گوئی بگره، ئه گه ر نامه یه ک بۆ بنه ماله که ت نه نووسی و داواى ئه و بره پاره یه نه که ی ئه وه دلنیا به جیگات کونه ره ش ده بی و له ویدا قامچی و لیدان و ئه شکه نجه به پیی فیلاننه و وا چاکه خۆت بۆ نووشی گیان کردنی ئه و ئه شکه نجه و زه برانه ناماده بکه ی. چونکه زور باشه خوری شوور ده که ن.

ژیلین خه یال هه لیگرت و دواى تۆزه گت گرتنیک گوتى: «تووشی چ گنچه لیک بووم، وادیاره دۆخه که جار له گه ل جار خراپتر ده بی.» به پرتاو و به توو په یی هه ستا سه رپی و گوراندى:

- تو به و سه گه که لاک خوره بلی ئه گه ر هه لیشم واسی کاپکیکی وه گیر ناکه وئ و نه نامه ده نووسم و نه داواى پاره ش ده که م بۆم بنیرن، من له وه تا ده ژیم له هیه شتیک نه ترساوم و له مه به داوه ش ترسم نابی و ئه و سه گه له گه ر و خویریانه به هیه نازانم.

دیلمانج قسه کانی ژیلینی بۆ تاتارهكان دوویات کرده وه. ماوه یه ک تاتارهكان که وتنه ده مه ته قی و مشتومر و دواى چه ند ساتیک تاتاری ره ش تاله هه ستا سه رپی و شاد و لیو به بزه له ژیلین نزیک بۆوه و گوتى:

- عورووس، جیگیت، جیگیت، عورووس!

«جیکیت به زاراهه ی ئه وان یانی لاوی به جه رگ و ئازا» له په ستا قاقای ده کیشا و شتیکى به دیلمانج ده گوت. پاشان رووی له دیلمانج کرد و ئه ویش ئه وه ی کابرای ره ش تاله پیی گوتبوو بۆ ژیلینی دوویات کرده وه.

- باشه هه زار رۆبل بده.

ژیلین پیداگریی له سه ر وته کانی خوی کرد و خیشه سه رانه گوتى:

- له پینج سهد رۆبل زیاترم نییه و ئه گه ر بشم کوژن له وه زیاترم نییه و بۆم هه لئاسوورئ.

تاتارهكان جاریکی دیکه که وتنه وه مشتومر و له وباره وه که وتنه بیرورا گوپینه وه و دواى ساتیک ئه و کریکاره ی که ژیلینی هینابوو

۱- Orrusse یانی رووی به زاراهه ی رۆژهه لاتیهه کان

ناردیان بۆ جینگایه ک و تاویک چاویان له ژیلین دهکرد و تاویک له دهرگاکه. کریکاره که هاتهوه بهلام به ته نیا نه بوو، به لکوو پیاویکی ته ژه و قهله وهی له گه لدا بوو که به پینخاوسی و کراسیکی شره وه هاته ژووری که ئه ویش وهک ژیلین کووت و بهندی له پیندا بوو.

ژیلین به دلکی خه مناک و به سۆزه وه هه ناسه یه کی هه لکینشا، کاستیلینی ناسیبه وه و تیگه یشت که ئه ویشیان به دیل گرتووه. هه ردوکیان له پال یه کتردا دانیشاندن. ئه وان چۆنیه تی ده سته سهر بوونه که ی خویان بۆ یه کتری گپراهیه وه. تاتاره کان مته قیان له خویان بریبوو و له و دوو دیله داماوهر پامابوون. ژیلین هه موو به سه ره اته که ی خوی بۆ کاستیلین باس کرد و کاستیلینیش چۆنیه تی گیران و ده سته سه ره کرانی خوی به وردی بۆ ژیلین گپراهیه وه: «ئه و ئه سپه ی که له ژیر پیندا بوو به دیتنی ئه و دیمه نه له جیی خوی وشک بوو و به بی ئه وه ی ته قه له تفه نگیا نه وه بی وهک ده لپن گورزی خویان وه شانده و ئه م عه بدوله هه لیکوتا سه رم و به دیلی گرتم.»

عه بدول هه سته سه رپ، له گه ل ئه وه ی چاوی له کاستیلین بریبوو شتیکی به دیلمانجه که ی گوت و ئه ویش وته که ی ئه وی دووپات کرده وه.

- ئیستا ئیوه هه ردووکتان ئه ربابیک خاوه نتانه و هه رکامیکتان زووتر پاره که ی بۆ بیینی زووتر پزگار ده بی و کووتوبه ندی دیلیه تی له پی داده مالدری.

پاشان دیلمانج به ژیلینی گوت:

- تو ویده چی مرۆفییکی که م جیکه لدانه بی و به که وچکه ئاویک ده که ویته مه له، به لام هاوریکه ته به پینچه وانه ی تو زور ئارام و له سه ره خویه. چونکه له ریوه نامه یه کی بۆ بنه ماله که ی نووسی و داوای پینج هه زار رۆبلی کرد. هه ر بۆیه به دلی خوی خواردنی خو ش و به تامیان پینداوه و هه یچ ئازار و ئه شکه نجه یه کیش بۆ ئه و له گورپیدا نییه.

ژیلین له وه لامدا گوتی:

- هاوریکه م هه ر کاریک بکات پئوه ندی به خویه وه هه یه و من خۆم به ئاوری ئه و ناسووتینم. ره نگه ئه و پیاویکی ده وله مند و زه نگین بی، به لام خۆم ئاگام له مال و سامانی خۆم هه یه و پاره یه کی ئه وتۆم نییه و بۆم جیبه جی ناکری. من ئه وه ی پیم گوتن هه ر ئه وه یه و ته واو. ئه گه ر هه ز ده که ن بمکوژن، من هه یچ ده سه لاتیکم نییه و خۆتان چۆنتان پینخۆشه وا بکه ن. ئه وه ش بزانه به و کاره هه یچ شتیکتان وه گیر ناکه وی. من نامه که ده نووسم به لام له پینج سه د رۆبل زیاتر ناتوانم بنووسم.

تاتاره کان مته قیان له خویان بریبوو. له ناکاو عه بدول له جیی خوی هه سته و به په له له سه ر تاقه که مجریی کاغه ز و جه وه هری هه لگرت و قه له می دایه ده ست ژیلین و گوتی: بنووسه، رازیم، پینج سه د رۆبله که بنووسه.

ژیلین رووی له دیلمانجه که کرد و گوتی:

- پیتی بلی لانیکه م توژی سه بوور بیت و سه رنج بداته وته کانی من، داوای لی بکه هیندی ئاگای لیمان بیت و خواردنمان بداتی و

ژیلین و کاستیلین پینوینی کران بۆ لای گه وره که و هیندیکیان کای گهرمه شانی بۆ رۆ کردن و گۆزه یه ک ئاو و دووسی نان و دوو قات جلی کۆنی چرکسی و دوو جووت چه کمه ی سه ربازیان بۆ دانان. ویده چوو ئه و چه کمانه هی سه ربازه کووژراوه کان بن، شهوی قوفل و زنجیره کانیان له لاقیان کرده وه و وهک هه میسه ده رگای گه وره که یان له سه ر گاله دان و رۆیشتن.

که وش و جلو به رگمان بۆ دابین بکات و ودم بدات هه ردوو کمان له لای یه کتر بین. چونکه ئیمه له لای یه کتر دل خوشتر ده بین، تکایه ئه م کۆت و زنجیرانه ش له لاقمان بکه نه وه.

ژیلین چاوی له ئه رباب کرد و پیکه نی، ئه ربابیش به بیستی قسه کانی ژیلین پیکه نی و دوا ی بیستی ئه و وتانه گوتی:

- من باشترین جلو به رگی تاتاری و ته نانه ت جزمه ی چرکسیان پی ده دم ته نانه ت ئه گه ر بریار بده ی ژیان ی هاو به شیش پیک بیستی، له لایه ن منه وه دلنیا به و هیچ دژایه تییه که م نییه. بۆ خورد و خوراکیش خه متان نه بی، وه کوو شازاده یه ک میوانداریتان لی ده که یین، ته نانه ت ئه گه ر بتان هه وی له لای یه کتر بن و به و هه ماره رازی نه بن من قسه م نییه و ده ستوور ده دم ژوو ریکی باشتان بده نی. به لام به هیچ جوړیک ئه و کۆت و زنجیرانه تان له لاق ناکه مه وه، چونکه ده ترسم خه یالی ده رباز بوون له که له تان بدات و هه لئین. ته نیا ده توانم شه وانه کاتی خه و قفل و زنجیره کانتان له لاق بکه مه وه.

هه ستا سه ری و به ئاکاریکی ته وا و ساخته و فیله بازانه وه دهستی نایه سه رشانی ژیلین و گوتی:

- تو باش بی منیش باشم!

ژیلین نامه که ی نووسی به لام جوړیکی نووسی که هیوا ی شادبوونه وه به مال و خیزانی نییه و له دلی خویدا بیری کرده وه. «حه تمه ن ده بی هه لیم.»

«ئەگەر دايكم برباريش بدات كه من له چنگ ئەو بارودۆخه تال و ناله باره دهرباز بكات، خۆ هيچ پاره و سامانيكي به دسته وه نيبه و بو بژيوي پوزانه ئەوهي من پيمنه دايه هيچي تري نه بوو. ئەگەر ئەو پينج سەد رۆبل بو رزگار كردني من بنيري حال و ژياني خوي به جاري شر دهبي و دهكه ويته سوال، به لام ئەگەر خودا يارمه تيم بدات حەتمەن و دلنيام خۆم له و بهند و تهنگزهيه دهرباز دهكەم.»

به ردهوام بييري له و خوده باز كردنه دهكرده وه و پيلاني داده رشت كه چون هەليت و خوي دهرباز بكات.

ئەو هەروا له و بارودۆخه ناخۆش و دژواره و له نيو هەماره كه دا پياسەي دهكرد و فيتووي ليدەدا، هيندي جار داده نيشت و بري جاريش خوي به دروست كردني كه لوپه لي دست سازه وه سه رقال دهكرد و سه ره تا بوو كه له ي دروست دهكرد يان به شوولي شلك و ناسكي دار قه رتاله و قولينه ي دهچني، چونكه ژيلين بو دروست كردني ئەو شتانه زور ليزان و دست رهنگين بوو.

رۆژيک به ريكه وت بوو كه له يه كي زور جواني دروست كرد كه دست و لاق و دمولووتي زور جوان و ريك و پينك بوو و له مروقي راسته قينه دهچوو؛ كراسيكي تاتاريانه ي له بهر كرد و له سه ر سه ربانه كه داينا.

له و كاته دا دهسته يه ك ژني تاتاري كه به و شوينه دا تينه په رين و دهچوون بو ئاو هينان له كاني و دينا ي كچي ئەر بابيش له گه لياندا بوو، له پهر دهنگي هه لبري و به ژنه كاني گوت كه چاو له بوو كه له كه بكن. هه موو ژنه كان به ديتني بوو كه له كه دا يان له قاقاي پينكه نين. ژيلين

(۳)

ژيلين بو ماوه ي مانگيک له گه ل هاوريكه ي خوي دريژه ي به ژيانكي يه كه اوي دا. ئەر بابه كه شي به دهوام پينه كه ني و دهگوت : «ئيقان تو باشي، عه بدول، منيش باش.» (ئيقان ناويكي تري ژيلين بوو.)

به لام عه بدول به پتي ئەو به لينانه ي پيشووي كه پتي دابوون خواردني باش و به تامي نه ده داني و ته نيا يه كي نانكي پي ده دان كه ئارده كه ي بو و پر له سوست بوو، هه ويره كه شي جوان هه لئه هاتبوو بويه نانه كه جيپ و فه تير بوو.

كاستيلين بو دهرباز بوون له و تهنگزه يه ديسانيش نامه ي بو كه س و كاره كه ي نووسي و چاوهر ي بوو پاره ي بو بنيري و خەم و خەفەت تهنگي به رۆحي هه لچنبيوو. شه و رۆژ له و هه ماره دا داده نيشت و رۆژه كاني ده بژارد و به گومي بير و خه يالدا رۆده چوو: «ئاخ خودايه گيان! ئەي كهنگي نامه يه كي بنه ماله كه مم به دست دهگا؟» زور جاريش بو دهرباز بوون له چنگ ئەو بارودۆخ و گرفتاريه تاله و سوكنايي هاتن په ناي بو خه و دهبرد. به لام ژيلين به باشي ئاگادار بوو كه نامه كه ي هيچكات ناگاته دهستي بنه ماله كه ي و هه ر بويه به پتيوستي نه ده زاني ديسان نامه بنووسي. ئەو، پياوانه و زور خور اكرانه و خيشه سه رانه وهك كيو خوي راگرتبوو و بييري دهكرده وه:

بووکه له که ی هه لگرت و بو ئه وه ی زیاتریان شاد بکات بووکه له که ی پیدان و ژنه کان دیسان دهستیان کرده وه به قریشکه و قاقاکیشان. به لام ژنه کان بووکه له که یان لئ وهرنه گرت و ژیلین بووکه له که ی له نزیک هه ماره که به جی هیشته و خو ی گه رایه وه بو نیو هه ماره که و گو ی قولاخ و له سه ر هه ست بوو تاکوو بزانی ده بی به چی؟

دینا دوا ی تاویک به پرتاو هه لات بو لای بووکه له که و دوا ی ئه وه ی چاویکی له ده ورو به ری خو ی کرد به چاویکی وردبینانه و مووقه لیشانه وه روانی، بووکه له که ی هه لگرت و وه ک بای شه مال بو ی ده رچوو.

به ره به یان که تازه خو ر هه لاتبوو و پرشنگی ریپینی خو ی به سه ر ولاندا ده باراند دینا له ده گانه ی ماله که یان هاته ده ری و به زهوق و سه لقه ی کراس و په رو ی ره نگاو په نگی له بهر بووکه له که کردبوو و متومو ورووی ویخستوو و وه ک مندالی به رمه مکان له باوه شی کردبوو و به زمانی خو ی لایه لایه ی بو ده گوت و ده یلا وانه وه که له ناکاو پی ریژنیک به ناوچاوانیکی گرژ و به توور هیی له ماله هاته ده ری و به زمانیکی تال و جنیودان بووکه له که ی له دهستی دینا راپسکاند و بی به زه بیبانه له به ری که ی برد و هه ر له ته ی به لایه کدا فریدا و به گو ره و بوله بؤل که ی نارد به دوا ی کاریکدا.

ژیلین دیسان دهستی کرد به دروست کردنی بووکه له که ی تر و ئه مه یان زور له وی دیکه باشته و جوانتر بوو و به دیاری دای به دینا. که چه زور شاد و دلخوش گوژه ئاوه که ی له شانی داگرت و

به ره ورووی ژیلین راوه ستا و له گه ل ئه وه ی گوژه ئاوه که ی نیشان هه دا شادی و زه رده خه نه له سه ر لیوانی هیلانه ی کردبوو.

ژیلین له بهر خو یه وه بی ری ده کرده وه و ده یگوت: «ئاخر ئه وه دلی به چی خو شه؟» گوژه که ش که که چه له بهر ده می داینا بوو وای زانی ئاوی تیدایه و هه لیگرت و نای به سه ری هه وه به لام بو ی ده رکه وت گوژه که به جی ئاو شیر ی تیدایه و ژیلین بو سپاس و پی زانینی کاری که چه گوتی:

- زور چاکه.

دیناش بزهی هاتی و دلخوشانه گوتی:

- باشه ئیقان باشه!

کتوپر هه ستا سه ری، گوژه که ی له ژیلین وه رگرت و به هه له داوان لیی دوور که وته وه.

له و روژه وه به شیوه ی نهینی و دوور له چاوی هه مووان شیر ی بو ژیلین ده هیئا. ئه و شیر هه ش شیر ی بز ن بوو که تاتاره کان ده یان دو شی و له و شیر ه، ماست و دو و شتی دیکه یان دروست ده کرد و که شکه که شیان بو وشک بوونه وه له سه ربانه که هه لده خست.

بو یه که شکه کانیش له ده ست دینا ده رنه ده چوون و به دزییه وه ده بیردن بو ژیلین. که چه هینده هوگری ژیلین بو بوو، که روژیک ئه وکاته ی ئه رباب مه ریکی سه رب ری، دینا زور به نهینی گوشتی له ژیر کراسه که یدا شارده وه و خو ی گه یانده لای ژیلین و خیرا و به په له بو ی فریدا و هه لات.

رۆژنیک به هۆی ههور و هه‌لا و برووسکه و ههوره‌گرمه‌وه هه‌وا لیل و تاریک داهات و بۆ ماوه‌ی کاتژمێریک بارانیکی به‌خوڕ و سه‌ربه‌کلاوه دایدا و ده‌تگوت گۆزه‌ی سه‌ره‌وبنه و سیلاو هه‌ستا و چۆمه‌کان نزیکه‌ی سێ مه‌تر ئاوه‌که‌یان هاته سه‌ری و ئاسمان به شیوه‌یه‌کی تووڤه و ده‌غه‌زدارانه ده‌ینالاند و سیلاویک هه‌ستابوو که گابه‌ردی ده‌تلاند و له‌گه‌ل قوڤ و لیته و ئه‌رخه‌وان سوور پرایده‌دان و ئاسمان وه‌ک شیریکی برسی و درنده نه‌عه‌رته‌ی به‌رز کردبووه و داروبه‌ردی وه‌له‌رزین خستبوو و نه‌عه‌رته‌که‌ی له‌گه‌ل هاژه و لرفه‌ی لافاوه‌که تیکه‌ل بووبوو و له ناخی شاخ و ڤه‌وه‌زه‌کاندا ده‌بوو به زایه‌له. ژیلین چه‌قویک و هیندیک ته‌خته‌ی له ئه‌ربابه‌که‌ی وه‌رگرت و به ته‌خته‌کان دوو تایه‌ی عاره‌بانه‌ی دروست کرد و دوو بووکه‌له‌شی دروست کرد که یه‌کیان جلو به‌رگی پیاوانه‌ی له‌به‌ر کرد و دووه‌میش جلو به‌رگی ژنانه و کاتیک تایه‌کان ده‌سووران بووکه‌له‌کان ده‌که‌وتنه جووله‌جوول و هه‌لبه‌زدابه‌ز کردن. پاشان تایه‌کانی له‌سه‌ر ئاوی ئه‌و چۆمه‌له‌ دانا که له‌و نزیکانه هه‌لکه‌وتبوو و کاتیک ئاوه‌که له تایه‌کانی ده‌دا بووکه‌له‌کان به شیوه‌یه‌کی سه‌رسوور هینه‌ر ده‌که‌وتنه سه‌ما و جموجول.

خه‌لکی گونده‌که به‌ گه‌وره و بچووکه‌وه، کوڤان و کچان و ژن و پیاوانی تاتاری له‌و شوینه و ده‌وری چۆمه‌له‌که کو بووبوونه‌وه و به‌ زمانیکی تایبه‌ت و سرتوخورت ده‌یان‌گوت:

- ئاه رووس، ئاه ئیقان!...

عه‌بدول کاتژمێره ڤووسییه‌که‌ی خۆی که خراب بووبوو و کاری نه‌ده‌کرد بردی بۆ لای ژیلین و به‌ زمانی خۆی و ئیما و ئاماژه تیی‌گه‌یاندا که کاتژمێره‌که‌ی خراب بووه، ژیلین گوتی:

- دایینه بزائم، باشه چاکی ده‌که‌مه‌وه.

کاتژمێره‌که‌ی له‌ عه‌بدول وه‌رگرت و به‌ نووکی چه‌قو پشته‌که‌ی کرده‌وه و دواي ئه‌وه‌ی ماوه‌یه‌ک پێوه‌ی خه‌ریک بوو پشته‌که‌ی به‌سته‌وه و دایه‌وه ده‌ست ئه‌ریاب و گوتی:

- سه‌عاته‌که‌ت وه‌ک هه‌وه‌ل که‌وتوته‌وه کار.

ئه‌ریاب بۆ ئه‌وه‌ی قه‌ره‌بووی ئه‌و چاکی بکاته‌وه به‌په‌له هه‌لاته‌وه بۆ مالی خۆیان و کراسه‌ کۆنیکي شروپه‌توری هینا و دای به‌ ژیلین.

ژیلین دواي ئه‌وه‌ی کراسه‌که‌ی لێ وه‌رگرت بیری کرده‌وه و گوتی: «چبکه‌م هه‌ر باشه، لانیکه‌م شه‌وانه کاتی خه‌وتن توژی خۆمی پێ‌داده‌پۆشم.»

له‌و ڤۆژه به‌دواوه ژیلین وه‌ک وه‌ستا و شاره‌زای هه‌موو کاریک ناوبانگی ده‌رکرد و هه‌ر له‌ دوانیوه‌ڤۆی ئه‌و ڤۆژه‌وه ته‌نانه‌ت له‌ گونده‌کانی ده‌وروبه‌ره‌وه قوفلی کۆن و ژه‌نگاوی و سه‌عاته‌ شکاو و تفه‌نگی له‌کار که‌وتوو و ده‌مانچه‌ی قوڤ و چه‌په‌رکیان بۆ ده‌هینا تاکوو بۆیان چاک بکاته‌وه و له‌په‌ستا و به‌ لیشاو بۆیان ده‌هینا. ئاخیری ئاربابه‌که‌ی ئاموورده‌ستیک و مشار و برغوویه‌کی بۆ هینا و به‌و شیوه‌یه‌ که‌ره‌سه و ئامرازی کاره‌که‌ی بۆ ته‌کمیل کرد.

ژیلین وه‌کوو وه‌ستا و شاره‌زای هه‌موو فه‌ن و هونه‌ریک ناوبانگی ده‌رکرد و ته‌نانه‌ت کاری پزیشکی و ده‌واو ده‌رمانیش که‌وته ئه‌ستوی

و نه يتوانی خوئی لئ ببویږی. پوژیک تاتاریک به هله داوان هات بولای و داوای لیکرد که بۆ چاره سهرکردنی نه خویشیک له گه لیدا بچی و چاوی به نه خوشه که له لاکه بکهوی.

ئه گهرچی سهری له کاروباری پزیشکی و دهواو دهرمان دهنه دهچوو به لام به ناچاری رازی بوو بچیت بولای نه خوشه که و چاوی پیی کهوت. باروودوخی ته ندوروستی نه خوشه که ی زور ناله بار و مه ترسیدار نه هاته به رچاو و خه یال هه لیگرت «ویدهچی نه خوشه که ورده ورده چاک بیته وه و هه تا چهند روژی تر عه له می نه مینی.» ئه و بۆ شوینه ونکی هه لات بۆ لای هه ماره که و هیندیکی خیز و ئاوی خاوین هینا و له به رچاوی تاتاره کان خیزه که ی له نیو ئاوه که دا شورده وه و پاشان پاشماوه ی ئاوه که ی دهرخوارد نه خوشه که دا. له گه ل دهرخواردانی ئاوه که له بن لیوه وه ویره ویریکی کرد و دیاربوو نیوچاوانه که ی هیناوییه تی و نه خوشه که دوا ی چهند کاترمیر چاک بووه، بویه دوا ی ئه وه ژیلین له نیو تاتاره کاندا ریژی چوه سه ری و بوو به خوشه ویستیان و تاقمیک له وان خوویان پی گرتبوو و به بی ئه و هه لیان نه ده کرد و به تایبه ت کاتیک که کاریکیان پیی ده بوو به ناوی «ئیقان و ئیقان گیان» بانگیان ده کرد. به لام تاقمیکی دیکه یان به چاوی رق و بیزارییه وه لنیان دهروانی و وه ک ئازه لیک ببینن به لاچاویک و به شوهیه کی قیناوی و دردوئنگانه چاویان لیده کرد و ده یان خسته ژیر چاوه دیږی.

له نیو ئه و تاتاره دژوازانه ی ژیلیندا ریش سووریش وه به رچاو ده کهوت و ده یاربوو زوری رق له ژیلینه و هه رکاتییک چاوی

پیی ده کهوت نیوچاوانی تیکدنه نا و گنجی تیده کهوت، بویه به بیزارییه وه رووی له ژیلین وهرده گیږا و وه به ر پلاری جنیو و ناونیتکه ی ده دا.

پیره پیایوکی ئیختیار و به سالاجوو له نیو تاتاره کاندا هه بوو که له و گونده ده ژیا به لام له پیده شتی ئه و دیوی کیوه که وه بۆ نوژی و تااعت ده هات بۆ مزگه وتی گونده که و ژیلین به دیتنی ئه و پیره پیاوه ترسیکی سه یر و رازاوی سه رتا پای داده گرت.

پیره پیای کوو و پشت چه ماوه بوو و په روویه کی سپیی وه ک میزه ر له دهوری کلاوه که ی پیچابوو. ریشیکی سپی و توپی هه بوو، ده تگوت په شمه که. به لام روخساری سوور و پر له چرچوولوچ بوو. لووتی قه له نگی و قه پوز به رانیانه ی سه رنج راکیش بوو و چاوه خو له میشین و زیته کانیشی زور وردبین و فیلاوی ده هاتنه به رچاو و له گه ل دوو ددانی زهرد و دریژوکه له پووکه سووره که یه وه سه ریان دهره یناوو و ده تگوت سنگن داکوتراون، شیوه و قه لافه تیکی تایبه تیان پیداوو. گوچانیکی به دسته وه بوو کاتی رویشتن و ری پیوان هیزی ده دا سه ری و له نگه ری خوئی پیی داده گرت. هه موو شتیکی ده خسته ژیر چاوه دیږی و یه کجار زور وردبین بوو، ده تگوت گورگه و له بو سه ی میگه له مه ردایه و گوئی قولاغ و له سه ر هه ست خوئی ئاماده کردوه بۆ هیرش. ژیلین که چاوی به و پیره پیاوه ده کهوت خه م و دردوئنگی گیانی داده گرت و خیرا رووی وهرده گیږا. ده تگوت دوا ی دیتنی ئه و پیره پیاوه ناچاره که فاره ی تاوانه کانی بدات.

پۆژتیک ژیلین بریاری دا بچیت بۆ پشت کیتوهکه و له ژیان و بارودۆخی ئەو پیره پیاوه ئاگادار بێت و بزانی ئەو له کوی دەژی و حال و ژیانی چۆنه. کاتیک وه پیکهوت و به کیتوه که دا هه لگه پرا و گه یشته ئەوی شاخه که، باخچه یه که سه رنجی راکیشا که دیواریکی به ردینی به دهوردا کیشرابوو، باخچه که پرپوو له داری گیلاس و بلالووک، له ولاشیه وه مالۆچکه یه که هه ژاران و سه ربانیکی تهخت سه رنجی راکیشا. ورده ورده که له شوینه که نزی که ده بۆوه چاوی به پۆلیک پلوروی مێشه نگوین کهوت که به قور و کا ساز کرابوون و ویزه ویزی ههنگ و فرینیان به دهوری پلوروه کاندایمه نیکی سه رنج راکیشی ساز کردبوو. پیره پیاو له بهر یه کیک له پلوروه کاندایه سه ر چۆک دانیشتبوو و دهتگوت له بهر خۆیه وه ده بۆلینی. ژیلین بریاری دا به دیواره به ردینه که دا هه لگه پری و له شوینیکی به رزه وه نیو باخچه که بخاته ژیر چاوه دیری و شتیکی بۆ مه علوم بی. که له ناکاو گوینگی لاقی له به ردیک درا و ته قهی لی هه ستا. پیره پیاو ته قوکه ته که ی بیست و به دیتنی ژیلین وا رقی هه ستا و ئاله تی بوو که دهستی برد بۆ که له که ی و ده مانچه که ی ده رهیتنا و چه ند گولله ی به ژیلینه وه نا. به لام ژیلین گورج و خیرا خوی فریدایه پشت به ردیکی گه وه و خوی مات کرد.

پیره پیاو خوی گه یانده لای ئه ربابه که ی ژیلین و دهستی کرد به گله یی و بناشت و سکا لکردن له دهست ئه وکاره ی ژیلین. ئه رباب ژیلینی بانگ کرد و به پیکه نینه وه لینی پرسی:

- بۆچووی بۆلای ئەو پیره پیاوه؟

- خۆ من هیچ ئازاریکم پێ نه گه یاندوو و زه ره ریشم لی نه داوه ته نیا ده مویست له بارودۆخی ژیانی ئاگادار بم.

ئه رباب قسه کانی ژیلینی به شیوه یه کی کوتوپچر حالی بووبوو بۆ پیره پیاو گیرایه وه. به لام کابرا پیره وه ها توورپه بووبوو و رقی هه ستابوو به شیوه یه کی تیکه ل پیکه ل قسه ی ده کرد و دۆ و دۆشاوی تیکه ل کردبوو و کهس نه یده زانی ده لی چی و جاروبار به قامکی ئاماژه ی به ژیلین ده کرد و ده یگوراندا.

ژیلین له هه موو قسه کانی پیره پیاو نه ده گه یشت به لام به شیوه ی راولیژ و ده مودووی پیره پیاو دا به و ئاکامه گه یشت که ده لی: ئەو بۆره پیاوه هیچ وپووچه بکووژه، ده یویست به ئه ربابی بسه لمینی که پوو سی بۆ ئه وه نابی له هۆبه و گوندی خۆندا رایگری و واچاکه له نیوی به ری. ئەو قسانه ی کرد و به کۆمه کۆم پۆیشت به ره ولای کیتوه که.

ژیلین پرسیا ری له ئه ربابه که ی کرد که ئەو پیره پیاوه کیتیه و چکاره یه؟

ئه رباب گوتی:

- ئەو پیاویکی گه وره و به ریزه! ئەوه یه که م «جیگیت» ه که ژوماریکی زۆر پوو سی به هۆی ئه وه وه بوونه ته قوربانی. هه روه ها خاوه نی مال و سامانیکی زۆره. ئەو سی ژن و هه شت کوری هه بوو که هه موویان له گوندیک ده ژیان. به لام پوو سه کان هیرشیان کرده سه ر گونده که و هه وت دانه له کوره کانیان کوشت و ته نیا یه کیان

نه جاتی بوو که خۆی به دهسته وهدا و له لایهن پروسه کانه وه به دیل گیرا. ماوه یهک به سهر ئه و پرودا وهدا تیپه پی پیره پیاو خۆشی چوو بو نیو پروسه کان و خۆی به دهسته وهدا، ماوه ی سێ مانگ له گه ل ئه وان ژیا و دوا ی ئه وه ی کوره که ی خۆی دۆزییه وه کردی به قوربانی گولله یهک، پاشان خۆی دهر باز کرد و هاته وه. له و کاته وه ئیتر وازی له شه ر و کیشه هینا و بو به جی هینانی تاعه ت و فه رمانی خودا رویشته بو مه که و دوا ی ئه وه ی رپوره سمی چه جی به جی هینا و هاته وه، میزه ریکی سپیی له سه ری پیچا و ناوی حاجی به سه ریدا برا. ئه و زۆری رق له ئیوه ی پروسییه و راشکاوانه داوا ی له من کرد که بته کم به قوربانی گولله یهک و کوتایی به ژیانته بهینم، به لام من قه ت کاری واکه م و هۆیه که شی ناشکرایه، چونکه من پارهم داوه به ئه ربابه که ی ئیستای تو، جگه له وهش من زۆرم تو خۆش ده وی و به پیاویکی راست و باشته ده زانم. بۆیه قه ت دهستم به خوینی تو سوور ناکه م و ناهیلیم قه تیش لیره برۆی. دلنیاشم که خه یالی هه لاتن و خۆدهرباز کردن له سه رتدا نییه و قه تیش نابێ.

ئه و دوا ی ئه وه ی ئه و قسانه ی به زمانی پروسی به شیوه یه کی کوتوپچر و بی مانا درکاند روخساری خوینی شادی و نه شه ی تیگه رابوو و پیده که نی، کوتی: «ئیقان تو زۆر پیاوی چاکی. من عه بدولیش باشم!»

(٤)

ژیلین به و شیوه یه مانگیکی رابوارد، ئه و به رۆژدا خۆی به دروست کردنی کارده ستییه وه خه ریک ده کرد و شه وانهش که بیده نگی بالی به سه ر گونده که دا ده کیشا دهستی ده کرد به هه لکه ندنی زه وی و دروست کردنی ره هۆلیک بو دهر باز بوون. هه لبه ت کۆلینی زه وی بو ئه و کاریکی زۆر دژوار و گران بوو، ئه و دوا ی کون کردنی عه رزه که گه یشته خنده کی دیواره که و به ردیکی گه وره ی هاته به ر به لام ئاخری ئه ویشی کون کرد و توانیی رینگایه ک بکاته وه و ده یوانی له ویوه برواته ده ری و خۆی دهر باز بکات. دوا ی ئه وه ی ره هۆله که ی ئاماده کرد به خۆی گوت «من ده بی نزیکترین رینگا بو هه لاتنه که م هه لبژیرم و وابی زۆر به ئاسانی بتوانم هه لیم، ده بی ره وگه ی خۆم ده ستنیشان بکه م و هه موو باریکی له به رچاو بگرم، چونکه ده زانم و لیم پروونه هه یچ تاتاریک یارمه تیم نادات و رینوینیم ناکات و هه یچ زانیاریه کم ناده نی.»

ئه و راست کاتیکی هه لبژارد که ئه ربابه که ی له مالی نه بوو، دوا ی خواردنی نانی نیوه رۆ دهستی کرد به پیاسه کردن له نیو گونده که و وای نواند که جگه له راویچکه کردن هه یچ نیازیکی تری نییه و ورده ورده له گونده که چوه ده ری و خۆی گه یانده به رقه دی کتیه که. ده یویست خۆی بگه یه نیته سه ر ترۆیکی کتیه که و به جوانی رینگاوبانی ده ورره ر بخته ژیر چاوه دیری و رینگای دهر باز بوونه که ی

هه‌لبژێری. ئەو هاشمان له‌بیر نه‌چی که ئەریاب کاتی چوونه‌ده‌ری له گونده‌که‌ی کور‌ه‌که‌ی خۆی حالی کردبوو که چاو له‌سه‌ر ژیلین هه‌لنه‌گرئ، لیتی خافل نه‌بی و هه‌لسووک‌ه‌وت و هاتوو‌چۆکانی بخاته ژیر چاوه‌دی‌ری. بۆیه کور‌ه‌ دوور و نزیک به‌ دوایه‌وه‌ بوو و بۆی‌ده‌رکه‌وت که ژیلین به‌ره‌و دوندی کێوه‌که‌ ملی پێوه‌ناوه‌، بۆیه به‌ هه‌لاتن رۆیشت به‌ دوایا و هه‌رای لیکرد:

- مه‌رۆ، ئەوه‌ بۆکوئ ده‌چی؟ باوكم رایسپاردووم چاوم به‌سه‌رت‌ه‌و به‌یت. پانه‌وه‌ستی هه‌ر ئیستا بانگ له‌ خه‌لكی نیوئ ده‌که‌م! ژیلین ده‌ستی‌کرد به‌ قسه‌کردن له‌گه‌لیدا و ده‌یویست خاترجه‌می بکات که پاناکا، گوتی:

- خه‌مت نه‌بی زۆر دوور ناکه‌ومه‌وه‌. ته‌نیا هه‌ز ده‌که‌م بچمه‌ سه‌ر ئەو کێوه‌، چونکه‌ له‌ گیایه‌کی ده‌رمانی ده‌گه‌ریم و ده‌مه‌ه‌وئ بیدۆزمه‌وه‌ و بۆ نه‌خۆشیی خه‌لكی گونده‌که‌ زۆر به‌که‌له‌که‌. ئەگه‌ر بروام پێ‌ناکه‌ی ده‌توانی خۆشت له‌گه‌لم بێی، خۆ به‌و قوفل و زنجیرانه‌ی لاقم و ده‌ستمه‌وه‌ ناتوانم هه‌لیم و له‌وه‌ش گرینگتر سبه‌ینی تیروکه‌وانیکی چاک بۆ تو دروست ده‌که‌م. هه‌رچۆنیک بوو کور‌ه‌ی پازی کرد و پیکه‌وه‌ به‌ کێوه‌که‌دا وه‌سه‌ر که‌وتن. ژیلین که‌ له‌ لووتکه‌ی کێوه‌که‌ نزیک بوونه‌وه‌ بۆی ده‌رکه‌وت که زۆریش رینگایه‌کی سه‌خت و دژوار نییه‌. به‌لام ئەو زنجیر و قوفلانه‌ی لاقی نه‌یده‌ه‌یشت به‌ باشی هه‌نگاو بنی و رۆیشتنه‌که‌ی دژوار کردبوو. ئەو به‌ ته‌واوی توانا و وزه‌ی خۆیه‌وه‌ ووریه‌ وه‌به‌ر خۆی‌نا و هه‌ورازه‌که‌ی بری و خۆی گه‌یانه‌ ترۆپکی کێوه‌که‌.

که‌ گه‌یشته‌ سه‌ر دوندی کێوه‌که‌ ژیلین دانیشته‌ و ده‌ستی‌کرد به‌ چاوی‌گه‌ر و روانین، له‌وی‌وه‌ هه‌ماره‌که‌ که‌وته‌ به‌رچاوی و له‌ولاتریشه‌وه‌ گۆره‌پانیکی به‌رین ده‌شتیکی سه‌وز و پرگیا که‌ میگه‌له‌ مه‌ر له‌ویدا په‌لیان هه‌لخستبوو و ده‌له‌وه‌ران. له‌وبه‌ری کێوه‌که‌وه‌ و له‌ پێده‌شته‌که‌یدا گوندیکی چکۆله‌ی‌تر دیاربوو، له‌ولای گونده‌که‌شه‌وه‌ کێویکی‌تر هه‌لکه‌وتبوو. که‌ چۆمیک به‌لاپاله‌که‌یدا ده‌هاته‌ خوار و دیاربوو له‌ به‌فراوی کوێستانه‌ به‌رزه‌کانه‌وه‌ سه‌رچاوه‌ ده‌گرئ که‌ له‌ دوور‌ه‌وه‌ وه‌ک که‌له‌ قه‌ند سپی ده‌چوونه‌وه‌ و به‌فر دایپۆشیبوون. یه‌کیک له‌و کێوانه‌ که‌ له‌ کێوه‌کانی‌تر به‌رزتر بوو شیوه‌ی زۆر له‌ کلاو ده‌چوو.

ژیلین دوا‌ی ئەوه‌ی به‌ وردی چاوی له‌و دوور‌ه‌وه‌ بری له‌لای پۆژه‌ه‌لات و رۆژاوا‌ی کێوه‌کانه‌وه‌ چه‌ند گوندی چکۆله‌ی دی که‌ دووکه‌لیکی مه‌یله‌وسپی له‌ سه‌ر‌بانه‌کانیان ده‌هاته‌ ده‌ری و به‌ره‌و ئاسمان هه‌لده‌چوو و له‌گه‌ل شینایی ئاسمان تیکه‌ل ده‌بوو. له‌ دلی خۆیدا گوتی «به‌لئ ئەو کێوه‌ دوور‌ه‌ده‌ستانه‌ ولاته‌که‌ی خۆمانه‌.» زۆر به‌ قوولی چاوی له‌ مه‌لبه‌نده‌ پروس‌نشینه‌که‌ی خۆیان بری. چاوی له‌ هه‌ر‌لایه‌ک ده‌کرد شاخ و کێو بوو و له‌ خواریشه‌وه‌ چۆم و گوندی ئەریابه‌که‌ی که‌ له‌وی‌ دیل و ده‌سته‌سه‌ر بوو و باخه‌کانی ده‌ور‌وبه‌ریش هه‌موو به‌ جوانی دیاربووون. چۆمیک دی که‌ به‌ به‌ینی داره‌کاندا تیده‌په‌ری و له‌ خوار گونده‌که‌وه‌ ژنان له‌ به‌ستینی خورپینکه‌که‌ی خه‌ریکی شیوو کول بوون. له‌ دوور‌ه‌وه‌ هه‌موو له‌ بووکه‌ باخه‌ی زه‌رد و سوور ده‌چوون. هیندیک له‌ولاتره‌وه‌ چاوی به‌

کئیوئیک کهوت که دوو زنجیره کئیوی تر پیوه لکابوون و له وپه پری دوو کئیوه که وه لپره واریکی سهوز و چپر دیار بوو. که ریگایه کی باریک و خواروخیچ له وئی جیا ده بؤوه و زور له دوور تریشسه وه تووله رییه کی تر وهک ماریکی بؤر و راست سه رنجی راکیشا.

ژیلین به خه م و دلگرانیه کی زوره وه ئه م خه یالانه به میتشکیدا هاتن: «کاتیک له قه لاکه ی خومان بووم له شوینیک که به یانی کاتیک خور پرشنگی زپرنی به سه ر دهشت و قه لاکه دا ده باراند و لای ئیوارش له گه ل زهرده په پ مائناوایی له دهشت و باخان ده کرد، به لئ له وئی چ ژیانیکی خوش و شاد و بی خه ممان راده بوارد، ئه ری ئه وئی، ئه و دوور دووران قه لاکه ی ئیمه یه... به لئ له وئیوه ده بی له نیوان ئه و دوو کئیوه وه دهر باز بم و بچم به و دیودا و خوم له چنگ ئه و بارودوخه تال و پرئازاره نه جات بدهم.»

خور به ره و ئاسوی رۆژاوا خوی ده کوتا و لووتکه ی به فرینی کئیوه کان ورده ورده رهنکه سپیبه که یان خه ریک بوو زهرده هله ده گه را. دوا ی چهند ساتیک لووتکه ی کئیوه کان لیل و تاریک داگه پان و له و دووره وه ده تگوت شتیکی وهک ته مومژ به رز ده بیته وه. تاسه بارانه دیسان مه لی چاوی هه لفراند و خه یالی پیوه گری دا. «به لئ، له وئی له قه لاکه ی خوماندا ئیستا هاوقه تاره کانم له شوینی خویان جیگیر بوون و هه رکام له بیری کاروباری خویان دان.» ئیتر خور به سووره لگه راوی سه ری نایه نیو کوشی چیا و هه موو ولات زهرده هه لگه را و په له هه وری دم ئاسوی رۆژاوا ده تگوت پۆلوی گه شاوه ن و ولات له به رچاوی سوور هه لگه را بوو.

ژیلین به و ئاکامه گه یشت که له و دوور دووران قه لاکه ی دوو که ل وهک کوله که وه بهر ئاسمان دراوه قه لاکه ی رووسه کان یانی شوینی سه ره کیی خویانه، ده ی وادیاره رۆژ درهنگانه ده بی برۆینه وه بؤ مائی. دهنگی مه لای گونده که هاته گوئی که بانگی شتیوانی دا و میگه له کهش به ره و ئاوی خیزه رهیان به ست و گارانش به بؤره بؤر خویان کرد به نیو گونده که دا و کوره ش له په ستا ده یگوت: «با برۆین». به لام ژیلین حه زی نه ده کرد و ری دانه ده گرت.

ئاخری ژیلین و کوری ئه رباب له کئیوه که داگه پان و گه یشتنه وه مائی. ژیلین به دم ریوه بیری ده کرده وه «ئیتتر هه موو شتیکم بؤ روون بۆته وه و حه تمه ن راده که م و خوم نه جات ده دم حه تمه ن.» ئه و بریاری دابوو هه ر ئه وشه وه هه لئ.

شه ویکی زور تاریک و ئه نگوسته چاوبوو، مانگ هه لئه هاتبوو. به داخه وه هه ر ئه وشه وه ئه ربابه که ی و تاقمیک تاتار گه رانه وه بؤ گونده که و به پیی دابو خده ی خویان که ده ستیان ده کرد به به زم و گه ره لاویژه و ره وه کانیا ن به ره و ئاوی راده دا، به لام مه علوم نه بوو بؤچی ئه مجاره یان دهنگی گورانی و ویره ویران نه ده هاته گوئی و میگه ل و ره وه یان پی نه بوو، به جی میگه ل ته رمیکان پیبوو که له سه ر زینی ئه سپیک به مه فره شبار ده یان هینا و هه موو مات و خه مبار ته رمه که یان بؤ کفن و دفن هینا بوو و ته رمه کهش دیار بوو برای ریش سووره. ئاپوره ی خه لک به شیوه یه کی ماته مبار و خه مناک و تووره له ده وری ته رمه که کوزیلکه یان به ست، ژیلین له هه ماره که هاته ده ری و بؤ دیتنی ئه و دیمه نه خوی گه یانده لای خه لکه که و بوی

دەرکهوت که تهرمیگ راکیشراوه، کفنی سپیان تی پیچاوه و له سهر چیمه نی ژیر دار چناریک دایان نابوو و مه لای گوند و هموو ریش سپیه کانی خیله که په رۆی سپیان له سهریان هالاندبوو، کو بووبونه وه و پینج ههنگاو دوور له مردووه که له سهر چوک دانیشتبوو.

له پیش هموویانه وه مه لای گونده که و له پشت سهریه وه سی کهس له ریش سپیه کانی ئاواپی و ریزی سیهه میش تا قمیگ له تاتاره کان ئارام و بیده نگ دانیشتبوو. دواى ئه وه ی بیده نگیه کی ته واو بالی به سهر ئه و شوینه دا کیشا، مه لا سهری به ره و ئاسمان هه لبری و هاواری کرد:

- ئه لالا! دواى دهر برینی ئه و وشه یه بیده نگى ولاتی داگرت و هموو بیده نگ بوون و جووله و مته قیان له خو یان بری. له گه ل ئه وه ی به کړوکپی دانیشتبوو، ئه ویش زور خه مبار و دلته نگ، که مه لا دیسان سهری به ره و ئاسمان هه لبری و دهنگی هه لیتا:

- ئه لالا! هموو حازریان پیکه وه دووپاتیان کرده وه «ئه لالا» دیسان بیده نگى بالی به سهر ئاپوره ی خه لکه که دا کیشایه وه. پاشان به ره و رووی تهرمه که له سهر چوک دانیشتن و وه ک مردوو جووله یان له خو یان بری و هیچ کهس نه ورته ی لیوه دههات و نه جووله ی ده کرد. ته نیا خسه خشی گه لای په نجه یی دار چناره که نه بی که به دم بای دمه و ئیواره وه ده شنیه وه، توژی بیده نگیه که ی ده شکاند. دواى ماوه یه ک مته ق و جووله له خو برین مه لا دهستی کرد به نو یژکردن و دواى ته واو بوونی نو یژه که ی هه موو هه ستانه سهرپی و

مردووه که یان له سهر دهستان بهرز کرده وه و به ره و قوولکه که یان برد و له نزیگ لیواری قوولکه که دایان نا. هه لبه ت قوولکه که ئاسای نه بوو له سهره وه گوره تر و له ناوه وه به ئه ندازه ی تهرمه که قوول و باریک هه لیان که ندبوو. دواى چه ند خوله ک به ریزه وه تهرمه که یان هه لگرت و له سهر لاته نیشته له نیو قوولکه که دا رایان کیشا و سهری کفنه که یان کرده وه و بهر له وه ی به ردی ئه لحد له سهر گۆرپیچه که دانین و داپوشن هیندیکیان قامیشی سهوز هینا و مردووه که یان پی داپوشی و پاشان به ردی پانیان له سهر گۆرپیچه که دانا و گلایان کرد به سهریدا و قوولکه که یان پر کرده وه. دواى ئه وه ی هه موو گله هه لکه ندراوه که یان له سهر گۆره که هه لدا یه وه، به ردیکی در یژۆ که یان هینا و له ژوور سهری مردووه که وه ک کۆله که چه قان دیان. پاشان به پشته پیمه ره جوان گله که یان کوتایه وه و ریکوپیکییان کرد و به ریز به ره و رووی مه لا و گۆره که دانیشتن. ماوه یه کی زور هه روا کونده کی هه لترووشکان و مته قیان نه کرد.

دواى چه ند خوله ک بیده نگى هه موو پیکه وه ده ستیان کرد به ئه لالا! ئه لالا! و به دلئیکی خه مین و پر له داخ و که سهره وه هه ستانه سهرپی. تاتاریکی قژخورمایى بریکی پاره له نیوان پیره پیاوه کاند ا دابه ش کرد و پاشان قامچییه کی به دهسته وه گرت و دواى ئه وه ی سی جار له نیوچاوانی خو ی راکیشا به ره و ماله که ی خو ی وه ری که وت. بو بیا نی ژیلین بو ی دهرکهوت سوارکاریک که سواری ئه سپیکی شی بو بوو له گه ل سی که سی دیکه که ئه وانیش ئه سپ سوار بوون و به دوایدا دههاتن، دواى هیندی قسه و باس و راویژ دیتی کابرای

موخورمایى قوڭى ھەلمالىوھ و خەنجەرئىكى گەرھى لە كالانى نىوقەدى دەرکيشاوه و بۇ تىژکردنى خەنجىرەكە خەرىكە لە بەردىكى دەخشىنى. دواتر سى تاتارى دىكە سەرى ئەسپەكەيان بەرز كردهوه و ھەر ئەو كابرە موخورمايىھ خەنجەرە تىژەكەى بە مىلى ئەسپەكەدا ھىئا و زۆر بە گورجى و لىزانىيەوھ ئەسپە بەستەزمانەكەى گۆشاوگۆش سەربىرى و كەللەسەرەكەى فرىدا لايەك و پاشان دەستى كىرد بە كەول كىردنى. دواى ئەوھى كارى كەول كىردن و لەتوكوت كىردنى گۆشت و ئىسكى ئەسپەكە تەواو بوو ژنان ھاتن دەستيان كىرد بە شۆردنەوھى رىخ و خوین و خورپەكەى. پاشان ھەموويان دابەش كىرد و ھەرکەسەى بەشى خۆى بىردەوھ بۇ مالى. ھەموو خەلكى گوندەكە لە دەورى كابرەى موخورمايى كۆ بوونەوھ و بۇ رۆحى مردووھە پارانەوھ و دۇعاى بەخىريان بۇ كىرد. سى رۆژى تەواو بە گۆشتى ئەسپەكە چىشت و خواردنپان سازكرد و بووسا^۲يان خواردەوھ و دۇعايان بۇ رۆحى ئەو كۆچ كىردوھ كىرد و ھەموويان ئەو سى رۆژە بۇ پىرسە و سەرەخۆشى لە مالى ئەوان مانەوھ. ژىلپىن بۇ چوارەمىن رۆژ تىنگەيشت كە نىزىكەى دە كەس لە تاتارەكان ئەسپەكانيان ئامادە كىردوھ و بەرەو شوئىنىك وەرپى كەوتن. كابرەى موخورمايىش لەگەل ئەوان بوو، تەنيا عەبدول لە مالى مابووه. تريفەى مانگ لە ژىر گەوالە ھەوردا قەتيس مابوو و شەويكى زۆر تارىك و نووتەك بوو.

۲- خواردەنەوھىكە وەك كواس و كۆمىس بەلام ئەمە بە بىرىنج دروست دەكرى و تايبەتى قەزاخەكانە.

ژىلپىن دواى بىر كىردنەوھ بەو ئاكامە گەيشت كە دەبى ئەمشەو خۆى لە چىنگ ئەو ئازار و دەستبەسەرىيە پىزگار بكات. فىكر و پىلانەكەى خۆى لەگەل كاستىلپىن ھىئاىە گۆرپى بەلام كاستىلپىن تووشى ترس و دوودلى بووبوو.

دواى تۆزى بىر كىردنەوھ گوتى:

- ئاخىر ئىمە خۆ شارەزاي رىگا نىن، ئىتر چۆن راکەين؟

- من رىگا دەزانم.

- ئەگەر سەرەتاي شەو وەرپى بكەوين ھىشتا بۇ بەيانى ناگەينەوھ.

- خەمى ئەوھت نەبى. دەبى بىرپار بەدىن و سوور بىن لەسەر

خۆدەرباز كىردن. دەتوانىن لە لىرەوارەكە خۇمان مات بەدىن و ھەتا

شەوى داھاتوو بىمىنىنەوھ. بۇ ئەو كارەش من ھىندىكىم نانەرەق كۆ

كىردۆتەوھ و سەرى خۇمانى پىرادەگرىن. ئەگەر پىتوايە مانەوھت

لىرە باشترە و بە ھىواى پارەت بۇ بنىرن زۆر چاكە بىمىنەوھ، بەلام

ئەوھش دووبەختەككىيە رەنگە ئەوان لە تواناياندا نەبى ئەو برە

پارەيەت بۇ بنىرن. ئەوھشت لە بىر نەچى چەند رۆژ لەمەمەوېەر

يەككىك لەو تاتارانە بە دەستى پروسەكان كوورژراوھ. ئەوان زۆر

توورە و داخ لەدلن و لەوانەيە بۇ تۆلە كىردنەوھ ئىمە بكوورژن.

كاستىلپىن تۆزى بىرى كىردەوھ و گوتى:

- باشە با ھەلپىن.

به لَام ژيلين گويچکه ی پانی سهگه که ی گرت و دهستی به نهرمی پيدا هینا و ئارامی کرده وه. سهگه که هیور بؤوه و دهستی کرد به کلکه سووتی و نووزه نووز و خوی له داووده لینیگی ژیلین هه لساوی. ژیلین و کاستیلین ماوه یه ک پیکه وه له گوشه یه ک دانیشتن هه تا به ته و او ی بیدهنگی ولاتی داگرت، هه تا وای لیهات جگه له باره باری میگه لیک و هاژوه خوره ی چۆم و تا فگه هیچ دهنگیکی تر نه ده بیسرا. هه وا به ته و او ی تاریک داگه رابوو. ئه سستیره وه کوو ورده ئه لماس به سهر سینگی ئاسمانه وه ددره وشانه وه. مانگ له ئاسۆوه هه لاتبوو، تریفه زیونه که ی له رووی زهوی ده پرژاند و گه واله هه وره کان وه ک هورپی لۆکه به ئاسمانه وه ددره وشانه وه.

ژیلین هه ستا سه ری و به هاو ریکه ی گوت:

- زۆر چاکه هاو ری با ئه مجار وه ری بکه وین.

هیشتا زۆر نه پرۆیشتبووون که دهنگی مه لای گونده که له سه ربانی مزگه وته وه به رز بؤوه.

- «ئه للاهوه ئه کبه ر، ئه للاهوه ئه کبه ر!» به و بانگه خه لکی بؤ مزگه وت و نوێژ و تاعهت هان ددها. ئه وان ناچار بوون ماوه یه ک راوه ستن و خۆیان دا په نا دیواریک بؤ ئه وه ی خۆیان له چاوی خه لک بیاریزن. ماوه یه ک دانیشتن و چاوه پروان مانه وه تا خه لک یه ک یه ک و دوو دوو له ویوه تییه رین و دوور که وتنه وه و بیدهنگی دیسان ولاتی داگرت وه.

پاشان له قوژبنی دیواره که هاتنه دهری، خاچی خۆیان کیشا و به هیوا و پشتیوانیی خودا وه ریکه وتن. دوا ی ئه وه ی له ماله کان دوور

(۵)

ژیلین بؤ ئه وه ی کاستیلینیش له کونه که وه بچی توزی گه وره ی کرده وه و هه ردووکیان دانیشتن و چاوه پروان مان هه تا بیدهنگی ولات داگری و خه لکی گونده که بخه ون. کاتیک بیدهنگی به ته و او ی بالی به سهر گونده که دا کیشا ژیلین له کونه که وه چوو دهری و به کاستیلینیشی گوت به دوایدا بیته دهری. - زووکه وه ره دهری.

کاستیلین به و قوفل و زنجیر و ئاسنه و الانه وه که له لاقی کرابوو کاتی خوی کرد به کونه که دا زره و خره خرچی قورسی وه ری خست. ئه رباب سه گیکی زیت و وریا و دری هه بوو که ناوی ئولیاشین بوو. هه لبهت ژیلین پیشتی چونکه نان و خواردنی پیدابوو، سهگه که هه رکه دهی دی دهستی دهری به نووزه نووز و کلکه سووتی و خوی له قولوقاچی هه لده ساوی. ئولیاشین هه رکه دهستی کرد به وه رین و هیرشی بؤ بردن و سهگه کانی تر به دوایدا به وه رین و هاسکه هاسک هاتن، ژیلین خیرا فیتوویه کی لیدا و په نچکی نانی بؤ فری دا. ئولیاشین له ریوه ژیلینی ناسییوه و دهستی کرد به کلکه سووتی و هیور بؤوه و له پیش سهگه کانی دیکه وه راوه ستا.

خاوه نی سهگه که له نیو ماله که یه وه دهنگی هه لبری:

ئولیاشین ئوقره بگره، ئارام به و بگه ریوه.

کهوتنهوه گه‌یشتنه چۆمیک و دواى ئه‌ویش ده‌شتانییه‌کی پان و به‌رین که تهمومژتیکی چر دایگرتبوو، به‌لام ئه‌ستیره‌کان به جوانی له ژوور سه‌ریان سریوه‌یان ده‌هات و چاوه‌برکینه‌یان له‌گه‌ل زه‌وی ده‌کرد، تریفه‌ی مانگ ولاتی رووناک کردبووه و ژیلین و کاستیلین ده‌یاننتوانی باشتر سه‌ره‌نده‌ر بکه‌ن و دریزه به ریگا‌که‌یان بده‌ن. به‌لام ئه‌و چه‌کمانه‌ی له پیناندا بوو زوری ئازار ده‌دان. ژیلین ناچار بوو دایان‌بکه‌ن و فری‌دانه قوولکه‌یه‌که‌وه و به پخواسی وه‌ریکه‌وت، به‌لام کاتی هه‌نگاونان به‌سه‌ر چقل و به‌رد و چه‌ودا زوری ئازار پینده‌گه‌یشت، به روانین له ئه‌ستیره‌کان دریزه‌یان به ریگا‌که‌یان ده‌دا. کاستیلین ورده‌ورده خه‌ریک‌بوو وه‌دوا ده‌که‌وت و به ژیلین نه‌ده‌گه‌یشته‌وه.

کاستیلین به هیواشی گوتی ئه‌و چه‌کمانه به‌جاری لاقوولیان بریندار کردووم و ناتوانم به‌ریدا بروم. ژیلین گوتی: توش وه‌کوو من واز له چه‌که‌کانت بینه و فرییان بده، به پخواسی باشتر ده‌توانی به ریدا بروی.

کاستیلین چه‌که‌کانی له پیی دا‌که‌ند، توورپی هه‌لدان و به پخواسی که‌وته پئی. به‌لام لاقوولوی به‌جاری شه‌رزه و بریندار بووبوون و هینده‌ی له به‌رد و خیز و چه‌وی دۆل و که‌ندوله‌ندان دابوون و کولابوونه‌وه له‌به‌ر ژان و ئازاری لاقی نه‌یده‌توانی شان به‌شانی ژیلین بروات سات له‌دواى سات وه‌دوا ده‌که‌وت. ژیلین پیی‌گوت:

- ئه‌گه‌ر لاقوولت هه‌مووشی تواتا بئی، دواى ده‌ربازبوونمان چاک ده‌بیته‌وه، به‌لام بیتوو شوینمان هه‌لگرن و بمانگرنه‌وه حه‌تمه‌ن

هه‌ردوو‌کمان ده‌کوورن و نه‌جات‌بوونمان مه‌حاله. که‌وايه ده‌بئ ژانی برینداربوونی لاقوولمان تامل بکه‌ین و هه‌ر ئه‌مه‌مان باشتره. کاستیلین بئ‌ئه‌وه‌ی زمانی بگه‌رئ ددانی به چه‌رگی خویدا گرت و به دواى ژیلیندا ملی رپی گرت. ماوه‌یه‌ک دریزه‌یان به ریگای خویان و برینی خیزه‌لان و رژد و هه‌له‌تان‌دا، به‌لام له‌په‌ر له‌لای راسته‌وه له ناکاو چه‌قولووری سه‌گ په‌یدا بوو.

ژیلین راوه‌ستا و چاویکی به ده‌وروبه‌ری خویدا گیرا و زور به پاریزه‌وه به‌ره‌و تیره‌شانی کپوه‌که خوشی، ده‌ستی‌نایه سه‌ر ده‌ستی و به خه‌م و دلگرا‌نییه‌وه گوتی:

- ئاخ، من تووشی هه‌له‌ بووم، ئیمه ده‌بوو به‌لای ده‌سته چه‌پدا برویشته‌بایه‌ین. له‌ولایه‌وه گوندیکی تر هه‌لکه‌وتوووه و من له‌سه‌ر کپوه‌که‌وه ئه‌و رۆژه چاوم به‌م گونده که‌وت. ئیستا ده‌بئ بگه‌رینه‌وه و به‌لای ده‌سته چه‌پدا دریزه به ریگا‌که‌مان بده‌ین. ئه‌م لایه هه‌چ دارو لپه‌واریکی لی‌نییه، خۆمانی تیدا حه‌شار بده‌ین.

کاستیلین گوتی:

- تۆزئ راوه‌سته با وچانیک بده‌ین، من لاقوولم ته‌واوی کۆله‌وار بووه و خۆینی لی‌ده‌چۆرئ.

- نا براکه‌م گوئی مه‌ده‌یه، ئه‌وانه ساریژ ده‌بن و له بیرت ده‌چیته‌وه، به دواى مندا وه‌ره و وه‌ک من به‌سه‌ر به‌رده‌کاندا باز بده، ئاوا، وه‌ک من به قه‌لمباز برو.

ژیلین به‌ره‌و دواوه پیی پیوه‌نا و به‌لای ده‌سته چه‌پدا بای‌دایه‌وه و پرووی کرده کپو و لپه‌واره‌که.

کاستیلین له تاوی لاقی دهینالاند و له پهستا پرته و بولله دههات و وهدوا دهکوت. ژیلینیش بهردهوام وره و بهر دهنه و دلخوشی دهادهوه و به گور و تینهوه له پیشیبهوه درویشته.

هردووکیان گه‌یشتنه سهر تیره‌گه‌که. ژیلین گوتی: نه‌وه‌تا لیږه‌واره‌که، خو‌یه‌تی ئیتر نه‌جاتمان بوو. هر دووکیان خویان کرد به نیو لیږه‌واره‌که‌دا. به‌لام درودال و چالوک هه‌موو جل و به‌رگه‌که‌یانی دراندبوو و دواي برینی چالوچول و خیزه‌لان و درکه‌کان گه‌یشتنه سهر توله‌پتی نیو دارستانه‌که و ملی پریان گرت.

ژیلین له ناکاو گوتی: راوه‌سته! وادیاره خره‌می سمی نه‌سپ له‌ولای توله‌ریکه‌وه‌دی.

هردووکیان راوه‌ستان، دواي نه‌وه‌ی خره‌مه‌که‌ته‌واو بوو وهری که‌وتنه‌وه، به‌لام دیسان خره‌می سمی نه‌سپه‌که له جی خویان می‌خکوتی کردن. دواي نه‌وه‌ی توژی راوه‌ستان و گویان هه‌لخست دیسان خره‌مه‌که‌ئاسه‌واری نه‌ما. ژیلین به‌رهو پیشه‌وه خوشی و له‌سهر سپیایی ریگه‌که‌شتیکی دیی راوه‌ستابوو. نه‌ئسپ بوو نه‌شتیک له شیوه‌ی مرؤف، دواي چنه‌د چرکه‌یه‌ک نه‌و شته نامویه پر مه‌یه‌کی لیوه‌هات که ژیلین دواي بیستنی پر مه‌که‌ی گوتی: «شتیکی سه‌یره» زور به هیواشی فیتوویه‌کی لی‌دا و گیانداره‌که به بیستنی فیتووه‌که‌ی وه‌ک تیسکه‌ی تفه‌نگ بوی درچوو و خوی کرد به نیو دارو ده‌وه‌نی لیږه‌واره‌که‌دا خشوه‌وری سازکرد و لکوپه‌لی ده‌وه‌نه‌کانی ده‌شکانده‌وه و توقیوانه غاری ددها.

کاستیلین له ترسانا به‌جاری زهنده‌قی چوو‌بوو، نه‌ژنوی له‌رزی و دلی بو‌رواره و به بی‌هوشی له‌سهر چه‌قی ریگه‌که‌کوت به زه‌ویدا. ژیلین به پیکه‌نینیکی گالته‌نامیزانه‌وه گوتی:

- بو‌ئاوا دلت له‌خوت بو‌وه، مه‌گین نه‌تییست چون به شاخی لکوپه‌لی داره‌کانی ده‌شکانده‌وه؟ نه‌و گیانداره بزنه‌کیوی بوو. مه‌گین نه‌و په‌ندهت نه‌بیستوهه‌دی: هر دوولا له تفه‌نگی خالی ده‌ترسن. ئیمه له نه‌و ترساین و نه‌ویش له ئیمه.

دیسان ملی پریان گرت‌وهه. خه‌ریک‌بوو تاریکو پرونی به‌یانی به‌سهر‌دا بیت و کازپوه‌ی به‌یان به‌ره‌وپیریان ده‌هات. ژیلین له دلی خویدا ده‌یگوت «نازانم نه‌م ریگه‌ی ریگه‌ی سهره‌کییه یان به هه‌له‌ه گرتوومانه‌ته‌به‌ر. بللی نه‌مه هه‌ر نه‌و ریگه‌ی بی که منیان پیندا هینا بو‌ گونده‌که؟ نه‌گه‌ر نه‌و ریگه‌ی بیت نزیکه‌ی ده ویرستان ماوه.» چونکه ریگه‌که زور به‌لایه‌وه نامو بوو و هیچ نیشانه و ریتوینیکی نه‌بوو تاریکی شه‌ویش ده‌ستی دابووه ده‌ستی ناشاره‌زاییه‌که‌ی و به هیچ‌جوریک بوی نه‌ده‌چوووه سه‌ریه‌ک. له لیږه‌واره‌که تیپه‌رین و ده‌شتیکی پان و به‌رینیشیان بری. کاستیلین دانیشته و گوتی:

- هه‌رچی ده‌بی با بی، من ئیتر ناتوانم، هه‌نگاویکی تر هه‌لینمه‌وه، ئیتر هیزم نه‌ماوه و لاقم له‌کار که‌وتوون و عه‌رز ناگرن. ژیلین دیسان ده‌ستی کرد به وره‌وه و به‌رنا و دلخوشی دانه‌وه‌ی. کاستیلین گوتی: نا ئیتر ناتوانم، هه‌نگاو هه‌لینمه‌وه، ئیتر ناتوانم نا. ژیلین به توورپه‌یی و رقه‌ه‌ستاوانه‌تفیکی له زه‌وی کرد و ده‌ستی کرد به جنیودان و قسه‌ی سووک به کاستیلین.

- که وایه خۆم به تهنیا ده پۆم، خوداحافیز.

کاستیلین ههستا و به ناچاری که و ته دوائی. ئەوان نزیکهی چوار کاتژمیر به پێدا پویشن. ته مومژیکی چر دهشت و لێره واره کهی تهنی و به حاله حال پێش خویان ده دی. تهنیا سۆله سۆلی کزی چهنده ئەستیره یان ده دی به ئاسمانه وه بریقه یان ده هات.

له ناکاو خر مهی سمی ئەسپیکیان بیست به رهو پوو یان ده هات و ته قو کوتی ناله کانی ده هات که به سه ر یگا ره قهن و به رده لانه که دا ده پویشن. ژیلین له سه ر زگ راکشا و گوپی به عه رزه که وه نا.

- ئەها، وادیاره ئەسپیک به رهو لای ئیمه ی دئ!

هه ردوو کیان به هه له داوان له ریگا که دوور که و تنه وه و له نیو ده وه ن و گیاو گژی دارستانه که دا خویان هه شاردا و چاوه پروان دانیشن. ژیلین هیور هیور بۆلای ریگا که وه خوشی و روانی، دیتی تاتاریک به سواری ئەسپ گایه کی وه پێش خوی داوه و لێی ده خوړی، له بهر خویه وه پرته و بۆله ی دئ و شتی که ده لئ. کابرای تاتار به بهر ده میاندا هات و تیپه ری، ژیلین بۆلای کاستیلین ئاوړی دایه وه و گو تی:

- ده بی شوکری خودا بکه ین نه جاتمان بوو، خه ته ر به بنا گویماندا تیپه ری، ههسته با برۆین. کاستیلین به بیوازی ههستا، به لام هیزی ئەژنوی نه بوو ههنگاو هه لیتته وه و کهوت به عه رزیدا.

- به خودا ناتوانم به پێدا برۆم، ئیتر برستم لێ بر اووه و تاقهت و توانام نه ماوه.

کاستیلین چونکه پیاویکی قه له و و گوشتن بوو له بهر شه که تی هینده ی ئاره قه کرد بوو ئازای ئەندامی خووسا بوو. ئەو ته مومژه چره ی

لێره واره که ی تهنیوو ئەوه نده ی تر له شی سست کرد بوو و ته زانده بوو. ژان و ئازاری لاقه برینداره که شی سه رباری ده ردان بوو. ژیلین به هه موو هیز و قه وه تی خوی باوه شی پێدا کرد و ویستی یارمه تی بدات و هه لی بستیتته سه ری، به لام کاستیلین هاواری لێ ههستا:

- کورپه مردم، ئەو ژانه کوشتمی!

ترس سه رتا پای ژیلینی داگرت و گو تی:

- ئەو هاوار و هه لالیهت له چیه؟ مه گین نازانی ئەو تاتاره هیشتا لیمان دوور نه که و توتته وه و له وانه یه گوپی له دهنگمان بیت؟ ژیلین هیندیکی بیر کرده وه و له دلای خویدا گو تی:

«ئەو به راستی وزه و توانای خوی له دهست داوه و به جارێ هیزی لێ بر اووه. ناهه قی نییه. نازانم چیی لێ بکه م؟ خو واز لێ هینان و به جی هیشتنی نا کرێ و کاریکی نامرۆقانه و بی ویزدانانه یه.»

ژیلین گو تی: ههسته، باشه ههسته له کۆلت ده که م، وادیاره هیز و برستت لێ بر اووه و ناتوانی به پێدا برۆی.

کاستیلینی له کۆل کرد و به هه ردوو دهستی له نگه ری گرت و به رهو لای ریگا که وه پێ کهوت.

کاستیلین وهک دۆلپا چنگی له شان و ملی ژیلین توند کرد بوو و خه ریک بوو بیخنکینی. ژیلین گو تی: تۆ هه زه ته ی مه سیح ئەوه نده گوشار بۆ ملم مه هینه، خه ریکه بمخنکینی، دهست به شانمه وه بگره.

کاستیلین زۆر قورس بوو و ژیلین له وانه بوو پشت و چۆکی بشکی، لاقوقوله په تیبه که شی هه مووی بریندار بوو بوو و خوینی لێ ده چۆرا و له ژیر ئەو باره قورسه شدا هینده ی تر گوشار بۆ لاقی ده هات و درک

و بەردیان تی ھەلەدەچەقی. جارجار کاستیلینی لەسەر پشتی ھەلەدەتەکاند بۆ ئەوێ کیش و قورسایییەکی کەم بکاتەوێ. ھەلگرتنی ئەو جەندەکە قورس و نالەبارە بەراستی بۆ ژیلین دژوار بوو و لاقوقولە زامارەکەشی ئەو سەرباری دەردان بوو. چەند ھەنگاو دەرۆشت و خۆی کۆم دەکردەوێ و کاستیلینی ھەلەدەتەکاند تا کوو باشتەر قەوێ پێی بشکێ. ھەرچۆنیک بوو کاستیلینی گەیانە سەر رینگاکە.

ژیلین لە دلای خۆیدا گوتی: «لەوانەییە ئەو تاتارە ھاوارەکی کاستیلینی بیستیت و بگەریتەوێ بۆ گیانمان.»

لەناکاو ژیلین خرمەیی سەمی ئەسپێکی بیست بە دواياندا دەھات، ئاوری دایەوێ تاتاریکی ئەسپسوار و تەنگ بە دەست لەولاو دەھات. تاتار ویستی تەقیان لای بکات بەلام تەنگەکی چرتەیی پەلەپیتەکی ھات و گولەکەیی دەرئەچوو. ژیلین خۆی خستە نیو دەوێ و گیا و گژەکانەوێ و کابرای تاتار ھیندی پرتەبوولەیی لای دەھات کە ژیلین تینەگەشت دەلیچی، پاشان مامزەییکی لە ئەسپەکی دا و پاشاوپاش کشاوە سەررینگاکە و دوور کەوتەوێ.

ژیلین گوتی: دەیی براکەم وادیارە نیوچاوانەکەمان نەبھیناوە، ئیستا ئەو نەگەتە تاتارەکانی تر لە دەوری خۆی کۆ دەکاتەوێ و ھەموویان دەکەوێ شوینمان، بێتوو دوور نەکەوینەوێ و خۆمان دەرئەباز نەکەین، خاترجەبە دەکووژرین و خاشەمان دەچن.

ئەوان نزیکەیی سەیی ویستی دیکەیان رینگا بری. ژیلین لەگەل ئەوێ بییری لە کاستیلین دەکردەوێ لە دلای خۆیدا گوتی: «نازانم چ شەیتانیک ھەلگیرواندم کە ئاوا تو بکەمە ملۆزمی خۆم لەگەل خۆم بتهینم؟ ئەگەر

بە تەنیا بویەم ئەم جەندەکەم لای نەبویەتە بار ئیستا زۆر دوور کەوتبوومەوێ و بە ئاسانی خۆم دەرئەباز دەکرد.»
کاستیلین گوتی:

- باشە ھاوێی بە تەنیا برۆ، من بەجی بیلە. بۆ خۆت دەکەیتە فیدای من؟

- نا، قەت شتی وا نابێ، من ناتوانم ھاوێی خۆم لە نیوێ رینگادا بەجی بھێلم و برۆم، باسی شتی وا ھەر مەکە.

ژیلین دیسان ھاوێیکەیی لە کۆل کردەوێ و بەو شیوێیە ویستیکیی دیکەیی رینگا بری. ھەروا بە نیو دارستانەکەدا دەرۆشتن و لایرەوار کوتایی نەدەھات. خەریکبوو وردەوردە تەمومژەکە دەپەوێ و ئەستیرەکان سەریوێیان نەدەما و کال دەبوونەوێ. ژیلین ئەوێندە شەکەت بوو بوو لەوانەبوو ھەناسەیی راوەستی.

لە قەراغ رینگاکە تووشی کانیک بوون، دەوری کانیکەکیان بە وشکەچن ھەلچینیوو. ژیلین راوەستا، کاستیلینی دانا و گوتی:

- وەرە با تۆزی شەکەتیمان دەرچی و پشوویەک بدەین، چۆرێک ئاوا دەخوینەوێ و پەنچکی کولێرە دەخەینە بەردلمان. وادیارە زۆرمان نەماوە بگەینە شوینی مەبەست.

ژیلین تازە دانەویوێ و لای گەیشتبووێ ئاوەکە لە پشت سەریوێ و خرموھۆری سەمی ئەسپێکی بیست. دیسان بەپەلە ھەستان و خۆیان خستە نیو گژ و گیای لای راستی رینگاکە و لەویدا خۆیان ماسدا.

دەنگی تاتارەکانیان بە باشی دەبیست. تاتارەکان کە خەشپەکیان بیست، گەرانیوێ بۆسەر رینگاکە. پیکەوێ ھیندیکیان راویژ کرد و پاشان

سه گنکیان به ره لالا کرد و خوشیان به سواری ئه سپ به دواى سه گه که دا غاریان دا. سه گه گه هیندیکی ملومو کرد راست هات بۆلای ژیلین و کاستیلین و که چاوی به دوو پیاوی نامو کهوت پاره ستا گوچکه ی قوت کرده وه و دهستی کرد به وه رین.

دواى چه ند سات که سه ریان هه لئنا له چوارلاوه تاتار گه مارۆیان دابوون. تاتاره کان هه لیان کوتایه سه ریان و دواى ئه وه ی دهست و لاقیان پیکه وه به ستن سواری ئه سپیکیان کردن وه ری که وتن.

سى ویرست ریگای بریبوو له ناکاو عه بدولی ئه رباب و دوو که سی دیکه یان له هه مبه ر خۆیاندا دی. تاتاره کان هیندیکی سه ریان پیکه وه نا و دواى سرتو خورتیکی که م خایه ن ئه و جووته یان له سه ر پشتی ئه سپه که دابه زاند و سواری ئه سپیکى تریان کردن و به ره و دواوه گه رانه وه و به ره و گونده که ی پیشوو وه ری که وتن.

عه بدول ئیتر نه زهرده ی دهنیشته سه رلیتو و نه قسه ی له گه ل ده کردن. به ری به یان گه یشتنه گونده که و ئه و جووته یان له گۆره پانی ئاواپی راگرت، منداله ورکه له چوارلاوه ده وره یان دان و به خرکه به رد و گلمتک و دارو قامچی پیشوازییان لی کردن، له گه ل ئه وه شدا قسه ی سووک و جنیو وه ک خیز و خۆل به سه ریاندا ده بارى.

تاتاره کان گه مارۆیان دابوون و پیره پیاوه ی پشتی گرده که ش وه ک ئه وه ی موویان لی هه لپروو زاندى له ولاوه هات. هه موو کوزلیکه یان به ست و ده ستیان کرد به سرتو خورت و راویژ کردن، ژیلین تیگه یشت که سه باره ت به چاره نووسی ئه وان مشتومرپانه و خریکن پیلانیان بۆ

داده ریژن. تا قمیک ده یانگوت له وه زیاتر نابی له م شاخ و کیتوه رایان گرین و واچاکه ئازادیان بکه ین با برۆن، به لام پیره پیاو ده یگوت: «ده بی بیانکوژن و له نیویان به رن.» عه بدول هاواری لی هه ستا و ده یگوت:

«ئاخر من خۆ نه مدۆزیونه ته وه، بۆ هه رکامیان کۆلیکم پاره داوه و ده بی پاره که ی خۆم وه ده ست بکه ویتته وه و قازانجیک بکه م.» به لام پیره پیاو ده یگوت:

«دلنیا به ئه وانه دیناریکت پی ناگه یینن و له نه گبه تی و چاره ره شی زیاتر هیچ شتیکی دیکه یان به نیوچاوانه وه نییه. بۆ نازانی راگرتن و نان پیدانی رووسی چ تاوانیکی گه وره یه؟ واچاکه هه ردووکیان بکوژن و کۆتایی به م گیره و کیشه یه بیئن.»

تاتاره کان بلاوه یان کرد. ئه رباب چوو بۆلای ژیلین و پیی گوت: - ئه گه ر هه تا حه وتوو ی دیکه له لایه ن بنه ماله کانتانه وه پاره م به ده ست نه گا، دلنیا بن ده تان کوژم و له وه زیاتر مؤله تتان ناده م. ئه گه ر جاریکی تر خه یالی هه لاتن به سه رتاندا بی وه ک سه گ ده تان تو پینم. نامه بنووسه باشه، نامه یه کیش بۆ ئه و نه گبه ته بنووسه!

کاغه زیان بۆ هه ردووکیان هینا. هه ردووکیان نامه یان نووسی. دواى ئه وه زنجیر و سندیان له پی قایم کردن و بردیان بۆ پشت مزگه وته که و له وئ چالیکیان هه لکه ندبوو که سی مه تر قوول بوو، هه ردووکیان خسته نیو چاله که وه.

چاوی له ژیلین کرد پیکه نینکی شیرین و مندالانه له لیوی هه لفری و به هه لاتن له لیواری چاله که دوور که و ته وه.

ژیلین له دلی خویدا بیرری کرده وه: «بلی دینا یارمه تیم بدات؟» به نینوخ دهستی کرد به هه لکه ندنی ته رکی چاله که و به قور په یکه ری مرؤف و ئه سپ و سهگ و... دروست کرد: له دلی خویدا بیرری کرده وه: «ئه گهر ئه مجاره دینا بیته وه ئه م په که رانه ی پیده ده م.»

به لام سبه یینی ئه و روزه دینا نه هات، ژیلین خر مه ی سمی ئه سپه کانی بیست که دیار بوو تاتاره کان بو به جیه یانی نو یژ و تاعه ت به ره و مزگه وت ده رۆیشتن، به ده م ریگا وه و له سه ر ئه سپه کان سه رگه رمی باسو مشتومر بوون سه باره ت به روه سه کان. له نیویاندا دهنگی کابرا پیره ی ناسییه وه. به لام به جوانی له قسه کانیا ن حالی نه ده بوو، ته نیا ئه وه نده ی بو ده رکه وت که روه سه کان هه تا نزیک گونده که ی ئه وان هاتوون و تاتاره کان به جاری ترسیان لی نیشتو وه و خه می ئه وه یانه روه سه کان ده ست به سه ر گونده که یاندا بگرن، بویه له بیرری ئه وه دا بوون که چوون له گه ل ئه و دیلانه هه لسو و که وت بکه ن.

دوای باسو و مشتومره که بلا وه یان کرد و هه ریبه که ی به لایه کدا رۆیشتن. دوای تاویک له پر ژیلین ههستی کرد تر په ی پییه ک دیت که سه ری به رز کرده وه دیتی دینا له سه ر لیواری چاله که هه لئرووشکا وه و سه ری خستوته به یینی هه ردوو چۆکییه وه و به چاوانی پر له په ژاره وه لیی ده روانی، ملوانکه که ی ملی به جوانی بریقه ی ده هات و له سه ر سنگی له ره ی ده هات و چاوه ره شه کانی وه کوو ئه ستیره ده ره و شانه وه.

(٦)

له و باروودوخه تاله دا زنجیر و سندم له پی رۆژ له گه ل رۆژ ژیا نیان ناخۆشتر و پر ئازار تر ده بوو. زنجیر و سندمیان له لاقیان نه ده کرده وه و تاریکایی نیو چاله که و ژانی لاقوقولیان ئاراو قارای لی هه لگرتبوون. له جیاتی نان و خواردن وهک سهگ له تیک سه وه یان بو فری ده دان. له گوزه یه کیشدا ئاویان بو راده هیلانه خوارئ. بوگه نی پیسی نیو چاله که و ته ر بوونی ژیریان هه وای نیو چاله که ی قورس کرد بوو و خه ریک بوو هه ناسه یان را وه ستی. کاستیلین له و باروودوخه ناله باره دا به جاری نه خۆش و که له لکه و تبوو. جهسته و لاقوقولی ماسی بوون، جهسته ی شه که ت و برینداری ژانی ده کرد و ئوقره ی لی هه لگیرا بوو. له حه بیه ت ئازاری له شی خه و نه ده چوو ه چاوی.

به لام ژیلین مات و بیده نگ داده نیشته و ههستی ده کرد تووشی باروودوخیکی زور ناله بار و پر مه ترسیی بوون و نه ییده زانی چوون و به چ فیل و ته له که یه ک خوی ده رباز بکات.

دهستی کرد به هه لکه ندنی چاله که و نه ییده زانی گله زیاد ییه که بریژ یته کوئ، بویه ئه رباب پیی زانی و هه ره شه ی لی کرد که جاری کی تر کاری و ابکات ده یکو و ژئ.

رۆژیک که له نیو چاله که دا هه لئو ته کابوو و بیرری له ژیان و ئازادی ده کرده وه و هه ناسه ی ساردی هه لده کیشا، له پر دیتی کولیره یه ک که وت به سه ر ئه ژنویدا و دوای ئه ویش هیندیکی گیلاس که وه ته خوارئ. که سه ری هه لبری چاوی به دینا که وت. دوای ئه وه ی

دینا دوو کولیزه چه وره ی له باخه لى دهره نینا و بو ژیلینى خسته خواری، ژیلین کولیزه کانی هه لگرته وه و گوتی:

- بوچی ماوه یه ک بوو دیار نه بووی؟ چاو لیکه ئه و بوو که لانه م بو دروست کردوی. هانی بیگره، ئه وانهم بو تو دروست کردوه. دهستی کرد به هه لدانی بوو که له کان به لام دینا گرینگی پی نه ددان و دهتگوت هه ر نایانینى.

دینا گوتی: نامه وئ! دواى هیندی بیدهنگی دانیشته و له گه ل ئه وه ی به دهستی ئاماژه ی به ملی خو ی ده کرد ژیلینى تینی گه یاند و گوتی:

- ئیقان ده یانه وئ تو بکووژن.

- کی ده یه وه ی من بکووژن؟

- باوکم. ریش سپیه کانی ئاواپی داوایان لیکردوه که بتکووژن. من زورم خه می تویه و نازانم چبکه م؟

ژیلین گوتی: ئه گه ر راست ده که ی و خه می منته، کاریکم بو بکه، ئه گه ر ده توانی داریکی دريژم بو بینه.

کچه له گه ل ئه وه ی سه ری هه لده ته کاند گوتی: شتی وا هه ر نابى.

ژیلین دهستی جوړیک به رز کردبووه دهتگوت دوعای بو دهکات و لینی ده پاریته وه.

- دیناگیان، تکات لیده که م، دینا خو شه ویسته که م، داریکی دريژم بو بینه، دیناگیان.

دینا له وه لامدا گوتی: ئاخو شتی وا هه ر نابى. هه موو خه لگی گونده که له مالین و ده مینن. ئه وه ی گوت و پی پیوه نا و هه لات.

شه وئ ژیلین له نیو چاله که دا دانیشتبوو و بیرى ده کرده وه: «بلینى چیمان به سه ر بى؟» له په ستا چاوی له ژوورسه ری ده کرد. ئه ستیره به ئاسمانه وه دهره وشانه وه و مانگ هیشته هه لنه هاتبوو. مه لا بانگی خه وتنانی دا و جاریکی تر بیدهنگی بالی به سه ر گونده که دا کیشایه وه. ژیلین دیسان خه یال هه لیگرته وه و له گه ل بیر کردنه وه وه نه وزی ده دا. له دلی خو شیدا ده یگوت: «هه ی کچوله ی ترسه نوک.»

له و بیر و خه یالانه دا بوو که له پر له ژوورسه ری هه وه گل و خو ل داوه ری و دیتی که سه ری داریکی دريژ خه ریکه به دیواره ی چاله که دا دیته خواری و به هیواشی گه یشته ته رکی چاله که. ژیلین له خوشیانا خه ریک بوو شاگه شکه بى و به په له دهستی برده پیشى و داره که ی گرت. که دهستی پیدا هینا وه بیرى هاته وه که پیشتو ئه و داره ی له سه ربانی مالی ئه ربا به که ی دیتووه. سه ری هه لینا، ئه ستیره کان به سه ر سینگی ئاسمانه وه دهره وشانه وه و چاوه برکیان له گه ل زه وی ده کرد. له سه ر لیواری چاله که وه چاوانی ره ش و گه شی دینا، ئه و کچوله دلنه رم و به وه فایه، وه کوو چاوانی پشیله کسکه یان ده هات. کچه له گه ل ئه وه ی به ته وای خو ی دانه واندبوو و سه ری بردبووه نیو چاله که وه پرومه تی به دیواره ی چاله که وه نابوو به سرته ده یگوت:

- ئیقان، ئیقان! - دهستیکی به پرومه تی خو یه وه نابوو و له په ستا به سرته دووپاتی ده کرده وه: ئیقان، هیواش، له سه ره خو به.

ژیلین گوتی: چیه، چبووه؟

- هه موو له ئاواپی دوور که وتنه وه و رویشتن، ته نیا دوو که س له نیو دئ ماوین.

ژیلین گوتی:

- زور چاکه، کاستیلین ههسته، لانیکه م با بۆ دوایین جار بهختی خۆمان تا قی بکهینهوه، ههسته با برۆین. خهمت نه بی من له کۆلت دهکه م، ههسته با وهسه رکه وین.

کاستیلین ته نانهت نهیده ویست گوتی بۆ قسه کانیشی راگری، گوتی: نا، من وای به باش دهزانم هر له م چاله دا بمینمه وه، من بچم بۆ کوی؟ له کاتیکدا هیچ وزه و توانایهک له خۆمدا شک نابهم و برستم لی براوه؟ - که وایه من دهروم، تۆش خه م خۆ، پاشان ماچوو مووچی له که ل کاستیلین کرد و سه ری داره که ی گرت و داوای له دینا کرد توند سه ری داره که ی بۆ بگری تا کوو بتوانی پییدا وهسه رکه وئ. دوو جار ههتا نیوه ی داره که سه رده که وت به لام ده خزایه وه خوارئ. هوی خزانه وه خواریشی ئه و زنجیر و قوفله دارینه بوو که له لاقی شه ته ک درابوو، چونکه نهیده هیشته به باشی لاقی هه لیتته وه و به ری پیی له داره که گیر بکات. ئاخری له خواره وه کاستیلین یارمه تیی دا و ژیلین هه رچۆنیک بوو وه سه ر که وت و خۆی له چاله شیداره که ده رباز کرد. دینا له گه ل ئه وه ی به ده سه کز و بی هیزه که ی کراسه کۆن و دراوه که ی ژیلینی گرتبوو و به هه موو هیز و قه وه تی خۆی یارمه تیی ده دا له خۆشیانا پیکه نینیشی ده هات.

ژیلین داره که ی له نیو چاله که ده رکیشا و گوتی:

- دینا ئه و داره ت له هه رکۆنیه ک هیناوه بیبه وه جیی خۆی داینیوه. به لام وریابه هیچ که س نه زانی، بیت و بزانی ده تکووژن. ژیلین داوای ئه وه ی دهستی به سه ری کچۆله که دا هینا و به دل سپاسی لیکرد و

لاواندییه وه به ره و کتیه که وه ریکه وت. دیناش داره که ی هه لگرت و به هیواشی بردی له جیی خۆی داینایه وه. ژیلین که گه یشته سه رکیوه که به به ردیک دهستی کرد به شکاندنی قوفل و زنجیره که ی لاقی، به لام قوفله که هینده قایم بوو بۆی نه ده شکا، هر له و کاته دا له نا کاو خشپه ی پییه کی بیست، به په له خۆی کۆ کرده وه و له په نا ده وه نیک خۆی هه شاردا، که گویی هه لخت و هه ناسه ی له سینگیدا کۆ کرده وه بۆی ده رکه وت که سیک له داوینی کتیه که وه به هه له داوان به ره ولای ئه و دیت. له دلی خۆیدا بیری کرده وه «حه تمه ن ده بی دینا بیت.» دینا به هه ناسه برکی گه یشته لای ژیلین و داوای لیکرد به رده که بدات به ئه و. گوتی:

- دا بیده به من، ئیستا ده یشکینم.

له سه ر چۆک دانیشته و زنجیر و قوفله که ی تۆزی ئه مباره و بار کرد. ده سه کز و بی هیزه کانی ئه و تواناییه یان نه بوو که ئه و قوفله قایمه بشکینن. داوای هیندیک هه ول دان به رده که ی فریدا لایه ک و دهستی کرد به گریان، چونکه هه سته به بی هیزی ده کرد و نهیده توانی ئه و کاره جییه جی بکات. ژیلین دیسان دهستی دا به ردیک و بریکی دیکه ی پیوه خه ریک بوو، دیناش هه روا چۆکی دادابوو و دهستی به شانی ژیلینه وه گرتبوو. ژیلین چاویکی له لای چه پی کتیه که کرد و تیشکیکی مه یله و سوور که له پشت کتیه که وه ده هاته ده ری سه رنجی راکیشا. ئه و تیشکه تریفه ی سوورباوی مانگ بوو که خه ریک بوو له تیره شانی کتیه که وه ده هاته ده ری و ده یویست ئه و ده شته و چیا و چۆله تریفه باران بکات. ژیلین له دلی خۆیدا بیری کرده وه «چاکه هه تا

مانگه شه و ولاتی پرووناک کردۆته وه ده بی هه ول بدهم و خۆم بگه یه نمه لیره واره که.» چونکه له شکاندنی قوفل و زنجیره که هیوا براو بو، به ناچاری بهرده که ی فریدا لایه ک و به خۆی گوت «چاره یه کی ترم نییه ده بی هه روا بهم قوفل و زنجیره وه ریگا بیرم و هه ول بدهم خۆم پرگار بکه م.

گوتی: دیناگیان، خۆشه و یسته که م، خودا حافیز. من هه تا ئه و کاته ی ماوم چاکه ی توم له بیر ناچیته وه و هه میشه له دلمدا ی.

دینا دهستی به قۆلی ژیلینه وه گرتیوو و ده یویست دلنایبی که ژیلین ئه و نان و کولیره نه ی له گه ل خۆی بردوو که بۆ هیتابوو، خیرا خیرا خه ریک بوو کولیره کانی ده خسته باخه لی ژیلینه وه. ژیلین نان و کولیره کانی له باخه لیدا دابین کرد و گوتی:

- زۆر زۆرت سپاس ده که م کچۆله جوان و میهره بانه که م. من لیره نه بم ئیتر هیچ که س نییه بوو که له ت بۆ دروست بکات. ژیلین به دلسۆزی و میهره بانیه کی باو کانه وه دهستی به سه رو قژیدا ده هینا. دینا دهستی کرد به گریان و هه ردوو دهستی به بهر چاوییه وه گرت و وه ک کاژیله یه کی په ییت و چاپک به کتوه که دا داگه را و هه لاته وه بۆ مالی. کاتیک سه ره و خوار هه لده هات و قه له م بازی ده دا خرینگه و خپه ی خه ناوک و قه ره پووله کانی ملی له دووره وه ده بیسترا.

ژیلین خاچی خۆی کیشا و بۆ ئه وه ی هیچ که س گوپی له ته قو کوته که ی نه بی به دهستی زنجیر و قوفله که ی لاقی گرت و به کومه کۆم و لاره وه لاره وه وه ریکه وت. له گه ل ئه وه ی ده رۆیشت و بهرده وام هه لده نگووت و لاتراسکه ی ده به ست، چاویکیشتی هه ر له

ئاسۆ بوو که بۆی ده رکه وی مانگ له کام لاره هه لدی. ئه و شاره زای ریگا که بوو. ده بوو نزیکه ی هه شت و ی رست به و قوفل و زنجیره وه ریگا ببی. ته نیا خه م و گرفتیشی ئه وه بوو که هه تا مانگ هه لنه هاتوو و ولاتی پرووناک نه کردۆته وه خۆی بگه یه نیته لیره واره که. ئه و له کتوه که داگه را و له چۆمه که په رییه وه که تریفه ی زیوینی مانگ له ئاسۆ وه هاته ده ر و ورده شه پۆلی چۆمه زوواله که که وتته برینجه کردن. به بی راوه ستان سه رنجی ده ورپشتی خۆی ده دا و هه ولی ده دا ریگی لئ نه شیوی. له لایه کی تریفه وه مانگ جار له گه ل جار زیاتری ده روده شته که پرووناک ده کرده وه و زه ویی تریفه باران ده کرد، به رز و به رز تر ده بۆوه و سپی هه لده گه را. ژیلین هه ولی ده دا خۆی بگه یه نیته لانساری کتوه که و به نیو دار و ده وه نی لاپالی کتوه که دا بروات و تارمایی و تاپۆکه ی نه بیندری. هه ولی ده دا هه رچی زووتر خۆی بگه یینیتته نساره که به لام مانگ له ئه و گورج و گۆلتر بوو ده یویست زۆر به په له و خیرا خۆی بگه یه نیته تا قی ئاسمان و دنیا تریفه باران بکات. هه روا هه نگاوی ده نا و که وتبووه هه ناسه برکی. که سه ری هه لبری و چاوی له ئاسۆ کرد دیتی مانگ به ته واوی هاتۆته سه ر و ولاتی وه کوو پۆژ پرووناک کردۆته وه. زۆری نه ما بوو بگاته نیو دارو ده وه نه کان. گه لا و لکو پۆپی داره کان به جوانی ده بیندران و گه لا ته ر و ته رچکه کانیا ن له بهر تریفه ی مانگه شه و ده بریسکانه وه. بیده نگی و پرووناکی شاخ و ده شت و لیره واره که ی داگرتبوو. ده تگوت ده شت و چیا و دۆل خه وی مه رگ دایگرتوووه. ته نیا ده نگیک که ئه و بیده نگیه کر و سامناکه ی ده شکاند خورپه ی چۆمه که بوو که له چه ند جیگای خورین

ئاو و بەردى ئاوه‌سوو سەريان لىك دەساوى. بەختە‌وەرانه بەبى ئەوهى بە چاۋ بىكرىت و لووتى بە لووتى كەسىكدا بتهقى خۇى گەيانده نىو لىرە‌وارەكە و بۆ پشوو‌دان و حەسانە‌وه سووچىكى تارىكى ھەلبۇارد و شەكەت و ماندوو دانىشت و ماوہىەك خۇى لە گەزدا.

دواى ئەوهى تۇزى پشوى ھاتە‌وہبەر و حەسايە‌وه كولىرە‌يەكى لە باخەلى دەرھىنا و خواردى پاشان ھەستا بەردىكى دىتە‌وه و دىسان دەستى كرده‌وه بە كوتانى زنجىر و قوفلەكە و ئەختوچارى دەكرد بۆى نەدەشكا. دەستوپلى ھەموو بلۇقى‌دا و برىندار بوو بەلام قوفلەكەى بۆ نەشكا. بۆيە بە ناچارى ھەستا و بەسەر رىگاي نىوان دارەكاندا مى رىگاي گرت. نزىكەى وىرىستىكى رىگا برىبوو كە ھەستى كەرد بەجارى ھىز و تواناى لى‌براوہ و لاقوقولى ھەمووى كۆلە‌وار بوو. چەند ھەنگاوى دىكەى ھەلىنايە‌وه و راوہستا. لە دلى خۇيدا گوتى «جگە لە رىگابرىن ھىچ كارىكى دىكەم لە دەست ناىە. ئەوہندەى ھىز و توانام ھەيە دەبى ھەول بەدم و درىژە بە رىگاكە بەدم. ئەگەر دانىشم لەشم سارد دەبىتە‌وه و ئىتر ناتوانم لە جىتى خۆم بىزووم.» ئەوشە‌وه ھەتا بەرى‌بەيانى رىگاي برى و تەواوى وزە و تواناى خۇى خستە كار. كە رۆژ بۆوہ لە سووچىكى چرى دارستانە‌كەدا خەوت و بە تەواوى شەكەتى لە لەشى دەرچوو. ئەو رۆژە ھەتا ئىوارە لەو شوپنە مایە‌وه و كە شەو بەسەردا ھات دىسان رىگاي گرتە‌وہبەر. ئەو شەوہش ھەتا ئەوكاتەى مانگ لە ئاسۆ ھەلات رىگاي برى و لە ھىچ‌كوى وچانى نەدا. بەلام لە ناكاو ھەستى‌كرد دوو پىاوى تاتار دەنگيان دىت و بە سوارى ئەسپ بە رىگاي نىو دارستانە‌كەدا دىن و خەرىكن لىتى نزىك دەبنە‌وه.

بۆيە ھەك تىسكەى تەفەنگ خۇى لە رىگاكە كلا كەرد و لە پشت دەوہنىك خۇى حەشاردا.

ترىفەى رووناكى بەخشى مانگ ولاتى داگرتبوو. شەونم و خوناوہى روونى سەرپەلك و گەلای دار و گيا لە نزىكە‌وه دەبىندرا. بەلام ژىلىن ھىشتا نەيتوانىبوو خۇى بگەيەنیتە ئەوپەرى دارستانە‌كە، لە دلى خۇيدا گوتى: «واچاكە ھىندىكى‌تر گوشار بۆ خۆم بىنم، لانىكەم سى ھەنگاوىكى تر بنىم و لە نىو ئەم لىرە‌وارەدا شوپنىك بۆ وچان‌گرتن و حەسانە‌وه پەيدا كەم.» دواى ئەوهى سى ھەنگاوىكى‌ترى نا بۆى دەرکەوت گەيشتۆتە كۆتايى دارستانە‌كە و دەشت و كىوہكانى لى‌وہدىار كەوت. ھەتا كۆتايى لىرە‌وارەكە چوہ پىشى و ئىتر ترىفەى زىونى مانگ دەشتە‌كەى ھەك رۆژ رووناك كەردبۆوہ. بىابانىكى پان و بەرىن و قەلایەكى لە ھەمبەر خۇيدا بەدى كەرد. لەلای دەستە چەپى داوینى كىوہكە‌شەوہ ئاورىك بلىسەى دەكىشا و دووكەلەكەى سىپى دەچۆوہ و چەند كەس ھەك تاپۆ و تارماىى لە دەورى كۆزىلكە‌يان بەستبوو.

ژىلىن بە وردى سەرنجى‌دا و برىقەى تەفەنگى سەربازى قازاخە‌كانى ناسىيە‌وه. شادى و نەشەيەكى لەپادە‌بەدەر سەرتاپاى داگرت و ھەموو وزە و تواناى خۇى خستە‌كار و بەرەو كىوہكە وەرچى كەوت. لە دلى خۇيدا بىرى دەكرده‌وه و دەپارايە‌وه: «خودايە‌گيان يارمە‌تىم بەدە و كارىك بەك لەم بىابانە كاكى بەكاكى و چۆلوھۆلە‌دا سوارىكى تاتارى چاوى پىم‌نە‌كەوى، ئەگەرچى لە سەربازە‌كانى خۆمان نزىك بوومە‌تە‌وه بەلام بەم‌حالە شەرەمە‌وہ...»

ھەر لەوکاتەدا کە نوقمى فکر و خەيال بوو لە ناکاوا دىتى لەسەر
گرديكى دەستە چەپى دەشتەكە بە مەوداى دووسەد مەتر سى تاتار
پاوەستاوان. تاتارەکان ھەركە چاويان بە ژيلين كەوت بە پرتاوا
بەرەولاي ئەو سووران و لەگەل ئەو ھى قامچىيەکانيان ھەلدەسووران
و لە کەفەلى ئەسپەکانيان رادەكيشا، بە غار و تەقلەكوت بەرەولاي
ژيلين ھاتن.

ژيلين بە دىتنى ئەوان دلى داکەوت و لەگەل ئەو ھى دەستى
رادەتەکاند ئەو ھى ھىزى تىداوو و دەنگى دەردەھات ھاوارى کرد:

- ھاوپىيان! يارمەتيم بدەن! ھاوپىيان!

دواى ئەو ھى سەربازەکان دەنگى ژيلينيان بيست. ئەسپەکانيان تاوا
و بە تەقلەكوت بەرەولاي تاتارەکان ھاتن. ژيلين ئەگەرچى لە
تاتارەکان نزيكتر بوو و لە قازاخەکان دوورتر بەلام ھەموو ھىز و
تواناي خوى خستەكار و بە دەستى قوفل و زنجيرەکانى لاقى گرت و
بە كۆمەكۆم بەرەولاي قازاخەکان ھەلات. ئەگەرچى ھوش و ئىختيارى
لەلا نەماوو و كەوتبوو دلكوتى و ھەناسەبركى، ھاوارى دەکرد و لە
مەسىح دەپارايەو:

- ھاوپىيان! ھاوپىيان! ھاوپىيان!

قازاخەکان نزيكەى پازدە كەس بوون. بويه ترسيان خستە دلى
تاتارەکانەو و ناچاران كردن لە جيى خويان نەبزوون و لەو زياتر
نەيانویرا بينە پيشى. ژيلين بە ھەلەداوان رويشت بولاي قازاخەکان و
خوى پىگەياندن.

قازاخەکان دەورەياندا و لىيان دەپرسى كتيە و چكارەيە و لەكوپوھ
دى؟

بەلام ژيلين ئيتىر دلى لەخو بووبووه و لە خوשיانا ھون ھون
دەگريا و دەيگوت:

- ھاوپىيان! ھاوپىيان!

سەربازانى پيادە كە بەدواى سوارەکاندا ھاتبوون خويان گەياندە
لاى ژيلين و ھەركام برىكيان نان و ئاش و قودكا پيدا. بالتە و
قاپووتيان لەبەر كرد و چەند كەسيان دەستيان كرد بە شكاندنى قوفل و
زنجيرى لاقى.

ئەفسەرە روسەکان ژيلينيان ناسيىووه و بەرەو قەلاکە بەرپىيان
کرد. سەربازەکانيش بە دىتنى ئەو شادى و نەشە دايگرتن و دوست و
ھاوقەتارەکانى لە دەورى كو بوونەو.

ژيلين ئەو ھى دىتبووى و بەسەرى ھاتبوو تاملى كردبوو ھەمووى
لە نووكەوہ بو گىرانهو:

بەلى ئەمەش بەسەرھاتى چوونەوہم بو مالى و دىتنى دايكم و
ژن ھىنانم! نا واديارە چارەنووسى من ئەو نەبوو.

ژيلين لە قەفقاز مايەوہ و دريژەى بە خزمەتدا. بەلام كاستيلينيان
دواى مانگيك بە پيدانى پينج ھەزار مەنات لە تاتارەکان وەرگرتەوہ كە
بەحال روى لەبەردا ماوو.

ژوئەنى

فەرھەنگۆک

ئاخیز: سەرھەلدان، راسان، ھەستان
ئاریشە: کیشە، گرفت
ئیزنگ: سووتەمەنی، کۆلکەدار بۆ سووتاندن
ئەوق: نوقم، غەرق
باویلکە: پەپوولەپایزە، پشیلۆکە، پشیلەپایزە
بوودر: قوولک و کەندری قوول کە رووناکایی لئی نادا
بۆسە: رەبەت، کەمین
بیچم: شیو، ئەدگار، روالەت
بە پیتی فیلان: بریتی لە زۆر و زەوەندە
بەرەفانی: بەرگری، دیفاع
پاپەزین: پارییەکە بە وەرەق دەکری. پەزین
پلوورە: کەندووی میشەنگوین
پیمل بوون: رازی بوون لە رووی ناچارییەو
پەترۆ: قەتماخە، قوماخە. خوینی وشکەلاتووی سەر برین
پەرچۆ: مۆجیزە (معجزە)
پەنیجە: پەیزە، نیردیوان، پاینجە
تامل کردن: تاقەت ھێنان، بەرگە گرتن
تیفتیفە: بریتی لە تاشین و زۆر چاک لووس کردنی پش
تیماج: قایشی نەرم و لووس بۆ بالته و قەنەفە و کلاو
تەنەوہ کردن: پەرە گرتن، تەننەوہ بە تاییەت بۆ نەخۆشی
جامەلووسکی: ریایی، مەراییی، ماستاوچیەتی، تەشی رییسی

جینگتۆکە: شەپانی و بە پرتەوبۆلە، کەم تاقەت و توورە و ئالەتی

چپر: چروپر، لیژەواری زۆر چر

چنۆک: چکووس، رژد، سەقیل، رەزیل، جەبوون

خۆماک: غەریزی، بە شیوہی خۆماک، بە شیوہی غەریزی

دۆلکە: سەتلی چکۆلە ی ئاو، تۆنگە

دیلمانج: وەرگیز

راچیت: نوسخە ی دوکتور کە دەوا و دەرمانی تیدا دەنووسی

سندم: کۆت و زنجیری پیتی دیل و زیندانی

شوو لی ھەلکیشان: بریتی لە بیحەییایی و سەرەرۆیی لە رادە

بەدەر

شەرزە: بریندار و کوتراو، کۆلەوار

شەلغە: پوورە، تیکھالانی ھەنگ بە چلەدار و گیایەکەوہ

فحیل: لە تاوان شۆرانەوہ، بیبەری بوون لە تاوان (تبرئە)

قورساخ: وبقار، سەنگینی

کسکە: بریقە ی چاوی پشیلە و ریوی و.. لە شەو دا

کلکە سووتی: بریتی لە ماستاوچیەتی، تەشی رییسی، مەراییی

کندیلە: کەنەف، گیایەکە بۆ بەن و جل و بەرگ دەبی

کو توپچر: قسە کردن بە شلەژاوی و زمان تیکەل ھاتنەوہ

کۆزلیکە بەستن: کۆ بوونەوہ لە دەوری یەک، سەر پیکەوہنانی

چەند کەس

کەم جیکەلدانە: بریتی لە کەم تاقەت و ئالەتی

گت گرتن: تۆزە راوہستان لە قسەکردندا (مکت)

گولدوزام: شلى و پهلەى سەر پىست كە زياتر بە كەسانى سىپى و كالوكرچەو دەبىندرى

گوئ قولاخ: زيت و وريا و لەسەر ھەست

گەرەلاويژ: بە نۆرە گورانى گوتن لە كۆرپىدا

لاتراسكە بەستن: سەرەنگرئ بوون

مارىجە: چارەسەر، (معالجه)

مامزە: قىتكەيەكى تىژە بە پشتى جزمە و پۇستالەو سوار بۇ

ليخوپىنى يەكسم لە بەر زگ و لاتەرافى دەكوتئ

نقشك: سەرتويى شير، خامە

و دم: ئىجازە، مۆلەت

ھەلمە قووت: قووتدان بە گورجى و خىرايى

ھەلەسوون: شين بوونەو، سەرھەلدانەو

ھەلەنگوتن: سەرسەدان، ھەلەكەوتن

ھەمار: ھەمار، ئەمبار

يەكھاوى: يەكپەوال (يكنواخت)

بەرھەمى بلاوكراوھى وەرگىر:

- ۱- تاپوى وەرزيكى سەوز، شيعر، ۱۹۹۷
- ۲- شەوژانى ئەستىرەيەك، شيعر، ۲۰۰۰
- ۳- مەرگەخەون، شيعر، ۲۰۰۳
- ۴- ديسان لەو شەقامانەو، كۆچىرۆكى بىژەن نەجدى، وەرگىردراو، ۲۰۰۵
- ۵- تەپلى ئاور، كۆچىرۆكى بيانى، وەرگىردراو، ۲۰۰۵
- ۶- جىگەى بەتالى سلووج، رۆمان، مەحمود دەولەتئابادى، وەرگىردراو، ۲۰۰۶
- ۷- خۆر و لاو، كوشىعرى مندانان، ۲۰۰۷
- ۸- برايانى كارامازوف، رۆمانى داستايوڤسكى، وەرگىران ۲۰۰۷
- ۹- يەكگرتن، چىرۆكى مندانان، قودسى قازى نوور، وەرگىردراو، ۲۰۰۷
- ۱۰- خولياى نووسين، رەزا بەراھەنى، كۆمەلەوتار، وەرگىردراو، ۲۰۰۸
- ۱۱- فەرھەنگى رىژگە (ئەو وشانەى لە ھەمبانەبۆرىنەدا نين)، ۲۰۰۹
- ۱۲- كەلەشىرى وركن، گىرانەوھى چىرۆكىكى فۆلكلور، ۲۰۱۰
- ۱۳- تازىەبارانى بەيەل، رۆمان، غولامحوسەين ساعىدى، وەرگىردراو، ۲۰۱۰
- ۱۴- ئاناكارنينا، رۆمان، ليون تولستوى، وەرگىردراو، ۲۰۱۰

ئەم بەرھەمانەش ئامادەى چاپىن:

- ۱- نارنجى فرىن، كۆچىرۈك
- ۲- دار و پەپوولە و پووبار، چىرۈكى مندالان، فەرىدە شەبانفەر،
وەرگىپدراو
- ۳- سترانى شەپۆلەكان، شىعرى ھاوچەرخى فارسى، وەرگىپدراو
- ۴- پىگايەك بەرەو ھەتاو، كۆچىرۈك، وەرگىپدراو
- ۵- ئەرباب و نۆكەر، پۆمان، تۆلىستۆى، وەرگىپدراو
- ۶- باوہ سىرگى، پۆمان، تۆلىستۆى، وەرگىپدراو
- دىلى قەققاز، پۆمان، تۆلىستۆى، وەرگىپدراو
- مەرگى ئىفان ئىلىچ، پۆمان، تۆلىستۆى، وەرگىپدراو
- ئاپۆرەى خەو، كۆمەلە شىعر
- زاىەلەى شاخ و قىژەى گولەباخ، كۆمەلە شىعر
- ھاوار و ژىلەمۆ، كۆمەلە شىعر

سەرچاوە: اسىر قققاز، لىو تولىستۆى، ترجمەى سادق سىرابى، چاپ
اول، زمستان ۵ تەران انتشارات فرخى